

WMO- EN WELZIJNSBELEID

2013-2016

*met de wind strak in het zeil
op koers naar Wmo en welzijn nieuwe stijl*

VOORWOORD

Op het moment dat ik deze zinnen aan het papier toevertrouw is het net Wereld Alzheimer Dag (21 september) en Nationale Burendag (22 september) geweest. Twee thema's/initiatieven die een belangrijke rol spelen in het Wmo- en welzijnsbeleid 2013-2016 van de gemeente SWF.

Beleid dat niet in beton gegoten is en waar ook geen blauwdruk voor is, maar een flexibel en dynamisch plan. Een plan dat de mogelijkheid biedt in te spelen op de vele ontwikkelingen die op ons afkomen. Zoals het gegeven dat binnen niet al te lange tijd dementie - Alzheimer is verantwoordelijk voor 65% van de gevallen van dementie - volksziekte nummer één is.

Hoe we hier als gemeente iets aan willen doen, valt na te lezen in hoofdstuk 3.2. onder het kopje kwetsbare ouderen. Een deel van de oplossing ligt in het bevorderen van de zogenaamde "Eigen Kracht" van de burger ofwel meer inzetten op het zelfoplossend vermogen van de burger en vooral zijn netwerken (familie, vrienden, burenen). Hoe we dit willen realiseren, valt na te lezen in hoofdstuk 3.3. onder het kopje mantelzorg en vrijwillige inzet.

Een goed contact met de burenen is hierbij een belangrijke factor. Nationale Burendag speelt hier op in, in de zin van de wijk gezelliger en mooier te maken en de burgers dichter bij elkaar te brengen. In 2011 deden hier 1 miljoen mensen aan mee. De cijfers over 2012 zijn nog niet bekend.

Ik spreek tot slot de wens uit dat Burendag niet beperkt blijft tot één dag per jaar, maar dat we ons continu inzetten voor de kwetsbare burgers die wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Dit vraagt een cultuuromslag in het denken van zowel gemeente, betreffende organisaties en burgers. Een omslag die we de komende jaren samen moeten realiseren. Het Wmo- en welzijnsbeleid van onze gemeente vormt hiervoor een belangrijke basis.

Wethouder Sjoerd Tolsma

SAMENVATTING

Een flexibel plan

Voor u ligt het Wmo- en welzijnsbeleid zoals wij dat de komende 4 jaar (2013-2016) vorm en invulling willen geven. Dit is geen in beton gegoten blauwdruk voor beleid, maar een flexibel en dynamisch plan. Een plan dat de mogelijkheid biedt in te spelen op de vele ontwikkelingen die de komende tijd op ons afkomen. Ontwikkelingen waarvan vooral de bezuinigingen - zowel op gemeentelijk als op rijksniveau - ons nopen het goede te behouden en keuzes te maken zonder dat de burgers hiervan de dupe worden. Burgers die - gezien de tevredenheidsonderzoeken - over het algemeen best wel tevreden zijn over de Wmo- en welzijnsinterventies. De uitdaging is de burgers tevreden te houden.

Gebaseerd op de kadernota Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl

Een plan dat is gebaseerd op de kadernota Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl met als belangrijke pijlers de zogenaamde "Kanteling" en "Eigen Kracht". Twee pijlers die in elkaars verlengde liggen. We willen veel meer inzetten op het zelfoplossend vermogen van de burger en zijn netwerken. Dit vergt niet alleen een omslag in het denken van professionals, burgers en gemeenten, maar ook in het doen. Daarom hebben we 9 uitgangspunten geformuleerd, die als leidraad dienen voor de uitvoering van dit plan. Uitgangspunten die direct of indirect de zelfredzaamheid en eigen kracht van de burgers stimuleren.

1. We willen het Wmo- en welzijnsbeleid vooral inzetten op de kwetsbare burgers (jongeren, ouderen, overbelaste mantelzorgers en maatschappelijke uitvallers) met dreigend regieverlies (15%) en langdurig regieverlies (5%).
2. De uitvoerende organisaties (Wmo en welzijn) krijgen meer verantwoordelijk in de zin dat ze meer vrijheid krijgen om in te spelen op actuele situaties. Dit op basis van het principe direct er op af.
3. De ondersteuning is in principe tijdelijk van aard. Dus geen jarenlange structurele ondersteuning. Echter tijdelijke ondersteuning geldt niet voor alle burgers. Voor 5% van de burgers die te kampen hebben met langdurig regieverlies is langdurige ondersteuning vaak onontbeerlijk. Tevens heeft de ondersteuning een flexibel karakter in de zin dat deze wordt ingezet waar zich problemen voordoen.
4. De ondersteuning is gebiedsgericht conform de 10 clusters waarin de gemeente is opgedeeld.
5. De ondersteuning bestaat in principe uit 'evidence based' interventies (gestoeld op bewijs) en waar mogelijk worden preventieve interventies ingezet (websites, inlooppunten).
6. Wat we zelf kunnen doen, gaan we zelf doen. Uiteraard na een goede afweging van de voor- en nadelen.
7. We willen niet langer voor elke doelgroep een aparte ondersteuner, maar streven naar een sociaalwerker in de brede zin ofwel een generalist. Bijvoorbeeld de opbouwwerker en de jongerenwerker die breed inzetbaar zijn als sociaal werker in de wijk.
8. We willen geen versnippering en streven daarom naar het uitgangspunt van één huishouden, één plan en één hulpverlener. In het verlengde hiervan willen we in principe zaken doen met één aanbieder als er meer aanbieders zijn die hetzelfde product aanbieden.
9. We bezuinigen niet op de ondersteuning van vrijwilligers & mantelzorgers, School Maatschappelijke Werk (SMW), Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), Sociale Teams en slechts ten dele op opvoedingsondersteuning.

Concreet

In theorie aardig bedacht horen wij de lezer denken, maar wat betekent dit nou concreet? In hoofdstuk 3 wordt dit nader uitgewerkt voor kwetsbare jongeren, kwetsbare ouderen, de mantelzorgers & vrijwilligers en de zogenaamde maatschappelijke uitvallers.

Daarnaast wordt er concreet ingegaan op de beleidsterreinen leefbaarheid/opbouwwerk (prestatieveld 1), toegangspoort/informatie & advies (prestatieveld 3) en individuele voorzieningen (prestatieveld 6). Dit op basis van de drietrapsraket: Wat is er? Wat willen we? Hoe te bereiken?

Financiën

De vraag die altijd speelt bij het inzetten van nieuw beleid is: wat kost dit nou en wat kostte het de afgelopen jaren? Dit is een lastig te beantwoorden vraag, aangezien de bezuinigingen in 2012 en 2013 de inzichten enigszins vertroebelen en er ook een nieuwe programmabegroting (2013) met een nieuwe indeling is gelanceerd.

De conclusie is dat we de komende 4 jaar met forse taakstellende bezuinigingen (€ 1.751.993) toch proberen de burgers zo goed mogelijk te ondersteunen. Met dit verschil dat we als gemeente niet meer *zorgen voor* burgers – uitzonderingen daargelaten -, maar vooral *zorgen dat* de eigen kracht van burgers wordt aangewend. Een kanteling in het denken die tot gevolg heeft dat de burgers in de toekomst minder een beroep doen op onze voorzieningen en onze financiën.

Hoe nu verder

Met de herijking van het Wmo- en welzijnsbeleid – lees het gefaseerd invoeren van de 9 uitgangspunten - is al een begin gemaakt in de zin dat we in nauwe samenspraak met Timpaan Welzijn een aantal uitgangspunten hebben ingevoerd. Dat wil zeggen ze zijn terug te vinden in het werkplan van Timpaan voor het jaar 2013. Op basis van dit werkplan worden de bevindingen m.b.t. de herijking, de kanteling en de bezuinigingen 'gemonitord' en geëvalueerd.

Het streven is de gehanteerde goede samenwerking met Timpaan de komende jaren ook met andere partijen in gang te zetten/te intensiveren. Partijen waarmee we in het kader van de Wmo en welzijn een subsidierelatie hebben of die we op een andere manier financieel ondersteunen. Het betreft o.a. de GGD (ouderen- en jeugdgezondheidszorg), Ouderenwerk Bolsward, Fier Fryslân (financiering casemanagement huiselijk geweld), Thuiszorg Zuidwest Friesland (maatschappelijke begeleiding ontregelde huishoudens), VNN (verslavingszorg) en Stichting Aanzet (organiseert -onder andere in samenwerking met de GGZ- projecten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid). Deze filosofie geldt uiteraard ook voor samenwerking met nieuwe partijen.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave	5
Inleiding	6
Hoofdstuk 1	7
Hoofdstuk 2	14
Hoofdstuk 3	19
Hoofdstuk 4	40
Bijlage 1.....	41
Bijlage 2.....	43
Bijlage 3.....	44

INLEIDING

Aanleiding

Op grond van artikel 3 van de Wmo zijn gemeenten verplicht (in principe om de 4 jaar) een integraal beleidsplan Wmo op te stellen. Het eerste huidige Wmo-beleidsplan is in 2007 opgesteld en had een looptijd van 2008 tot en met 2011. Dit was een gezamenlijk beleidsplan van de 5 fusiegemeenten, Littenseradiel, Gaasterlân-Sleat en Lemsterland.

Tijd voor een nieuw beleidsplan Wmo Súdwest-Fryslân (SWF). Niet alleen qua inhoud, maar deze keer ook zonder nauwe samenwerking met de gemeenten Gaasterlân-Sleat en Lemsterland. Deze voormalige duopassagiers hebben ervoor gekozen – samen met Skarsterlân onder de naam De Friese Meren i.o. – zelf een beleidsplan Wmo op te stellen. De gemeente Littenseradiel heeft te kennen gegeven wel mee te willen liften met de gemeente SWF en is dan ook regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het plan.

Recente ontwikkelingen - inclusief bezuinigingen - meegenomen

Het nieuwe beleidsplan gaat met ingang van 2013 in. Het huidige beleidsplan is een jaar opgerekte. Hier is - gezien de vele ontwikkelingen die op ons afkomen - bewust voor gekozen, zoals de AWBZ-begeleiding en mogelijk andere AWBZ-taken, Wet Werken naar Vermogen en de Jeugdzorg. De rek is ook aangewend om meer zicht te krijgen op de impact van de forse bezuinigingen – zowel bij het rijk als de gemeenten - en de financiële consequenties die dit met zich meebrengt voor het Wmo- en welzijnsbeleid.

Wmo en welzijn: een twee-eenheid

Wmo- en welzijnsbeleid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit is ook de reden dat de herijking van het welzijnsbeleid en in het verlengde hiervan Welzijn Nieuwe Stijl (WNS) is geïntegreerd in dit plan. Beide spelen een rol bij de ondersteuning van kwetsbare doelgroepen en het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie en in het verlengde hiervan de leefbaarheid van wijken, dorpen en steden en niet te vergeten het beroep dat wordt gedaan op de individuele voorzieningen.

Flexibel en dynamisch

Dit plan is geen in beton gegoten blauwdruk van beleid voor de komende 4 jaar. Het was, is en blijft een interactief en dynamisch proces waarin de bakens – gezien de vele ontwikkelingen die op ons afkomen - regelmatig worden verzet. Een flexibel plan dat tot stand is gekomen op basis van intensieve interactie met interne experts, externe experts en het Wmo-platform.

9 uitgangspunten gefaseerd invoeren

Op basis van de Wmo-kaders en WNS zijn 9 uitgangspunten geformuleerd (zie hoofdstuk1) die de leidraad vormen voor de herijking van het Wmo- en welzijnsbeleid. Het is de bedoeling dat deze gefaseerd worden ingevoerd in samenspraak met de partijen die Wmo- en welzijnsinterventies uitvoeren. In nauw overleg met welzijnsinstelling Timpaan is hier al een begin mee gemaakt. Nu de andere partijen nog.

Opzet

Het beleidsplan bestaat uit 5 onderdelen. Na een korte inleiding volgt hoofdstuk 1. Hierin komt een aantal (9) belangrijke uitgangspunten aan bod, wordt de samenhang met andere beleidsterreinen geschetst en alvast een doorkijkje gegeven naar de verschillende doelgroepen en prestatievelden.

Hoofdstuk 2 bestaat uit een algemeen deel (ontwikkelingen en aantallen) en een analyse van het huidig beleid inclusief een korte financiële analyse.

Hoofdstuk 3 gaat gedetailleerd in op een aantal (kwetsbare) doelgroepen en prestatievelden. Dit op basis van de drietrapsraket: Wat is er? Wat willen we? Hoe bereiken we dit?

Hoofdstuk 4 geeft een overzicht en inzicht in de vraag wat het allemaal gaat kosten. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met een planning, de communicatie en evaluatie.

1. VISIE, KADERS, WELZIJN NIEUWE STIJL, UITGANGSPUNTEN EN SAMENHANG

Visie

In de geest van het collegeprogramma en de ontwikkelvisie is de volgende missie/visie geformuleerd: *De gemeente SWF zet zich in voor een samenleving waarin iedereen – jong en oud, met en zonder beperking, met en zonder problemen - zich kan ontplooiën en naar vermogen kan deelnemen aan de maatschappij. Hierbij staan eigen verantwoordelijkheid, eigen kracht en zelfredzaamheid centraal, ligt de focus op kwetsbare groepen en is er voor mensen die echt zorg nodig hebben altijd een gemeentelijk vangnet waarop terug kan worden gevallen.* Ondersteuning die in principe een tijdelijke karakter heeft ofwel de gemeente biedt een lift aan, maar de lifter dient te zijner tijd wel weer uit te stappen en zelf zijn weg te vervolgen. Deze tijdelijke lift geldt niet voor alle burgers. Voor 5% van de burgers die te kampen hebben met langdurig regieverlies is langdurige ondersteuning vaak onontbeerlijk.

Kadernota Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl/De Kanteling als basis

De herijking en uitvoering van het nieuwe Wmo- en welzijnsbeleid is gebaseerd op de op 24 mei 2012 vastgestelde kadernota Wmo gemeente Súdwest-Fryslân 2013-2016 in combinatie met Welzijn Nieuwe Stijl. Het betreft een voetbalelftal kaders die zijn onder te verdelen in algemene kaders (wettelijk, financieel, integraal en burgerparticipatie), specifieke kaders (preventieve ondersteuning, zelfredzaamheid staat centraal en focus op kwetsbare doelgroepen) en vier vormen van ondersteuning (collectieve ondersteuning, ondersteuning in gehele context, tijdelijke ondersteuning en gebiedsgerichte & flexibele ondersteuning). Tot slot fungeert de gemeente als 12^e man en biedt – zoals het een goede supporter betaamt - de burgers (tijdelijke) ondersteuning.

Bij de uitvoering van het nieuwe beleid legt SWF – voor zover mogelijk - de nadruk op zelfredzaamheid en het versterken van de eigen kracht & en de netwerken van de burgers. Hierin spelen Welzijn Nieuwe Stijl en vooral “De Kanteling” (een omslag in het denken en handelen) een cruciale rol.

Welzijn Nieuwe Stijl (WNS) en De Kanteling

WNS is een werkwijze met als insteek de (sturings)relatie tussen gemeenten en welzijnsinstellingen te verbeteren en tevens de kwaliteit en professionaliteit van het welzijnswerk een extra impuls te geven. VWS, VNG en de welzijnsbranche zijn hier nauw bij betrokken. Echter een blauwdruk voor WNS is er niet. Een tijdpad evenmin. Wel zijn de volgende 8 bakens geformuleerd die kenmerkend zijn voor WNS. Hierbij hangen de bakens 1 en 2 nauw samen en vormen als het ware ‘het kloppend hart’ van De Kanteling.

- 1) Gericht op de vraag achter de vraag.
- 2) Gebaseerd op de eigen kracht van de burger.
- 3) Direct er op af.
- 4) Formeel en informeel in optimale verhouding.
- 5) Doordachte balans van collectief en individueel.
- 6) Integraal werken.
- 7) Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht.
- 8) Gebaseerd op ruimte voor de professional.

Baken 1 “De Kanteling”

Dit betekent, dat we niet alleen vraaggericht werken, maar ons vooral ook door middel van de zogenaamde keukentafelgesprekken richten op de vraag achter de vraag. Landelijk wordt dit ook wel “De Kanteling” van de Wmo (en Welzijn) genoemd. Echter De Kanteling houdt meer in. Het is een omslag in het denken en handelen van claim- en aanbodgericht werken (voorzieningen en hulpmiddelen) naar vraag- en resultaatgericht werken. Kortom, het compenseren van beperkingen. Het impliceert ook het zoeken naar nieuwe vormen van hulp en ondersteuning. Deze benadering vergt een omslag bij zowel professionals als ook bij burgers en niet te vergeten de gemeente SWF.

Baken 2 "Eigen Kracht"

Als de vraag eenmaal helder is, volgt de vraag wie het probleem moet oplossen. Vaak komt de professionele hulpverlener dan in beeld en wordt er voorbijgegaan aan het zelfoplossend vermogen van de burger en zijn netwerk, de straat en wijk. Dit is een gemiste kans met name in SWF, dat 69 kernen telt. Hiervan zijn er 46 met minder dan 500 inwoners. Kernen met veel eigen kracht en creativiteit die ten volle benut moeten worden. Ook dit vergt een omslag in het denken bij professionals, burgers en gemeente.

Baken 3 "Er op af"

Van de burgers met dreigend/langdurig regieverlies bestaat een groot deel uit zorgclaimers en zorgmijders. Dit baken is specifiek bedoeld voor de laatste doelgroep, inclusief kwetsbare jongeren, kwetsbare ouderen en psychisch/sociaal kwetsbaren. Er zijn in den lande vele voorbeelden van deze aanpak zoals wijkcoaches. In SWF werken de Sociale Teams volgens deze aanpak. Een aanpak die echter nog volop in ontwikkeling is en aangescherpt wordt.

Baken 4 "Balans tussen formele (professional) en informele (vrijwilliger) ondersteuning"

De hamvraag bij baken 2 "wie gaat het probleem oplossen" speelt ook bij dit baken. Aan de ene kant is er de professional, aan de andere kant de burger met zijn zelfoplossend vermogen en hier tussen in een spectrum van mantelzorgers, vrijwilligers (initiatieven), sociale netwerken en wijkverbanden. Wij willen, dat de professional zich - met het oog op structurele afhankelijkheid - terughoudend opstelt. Tevens dient de inzet van de professional gericht te zijn op het aanspreken en versterken van het zelfoplossend vermogen. Hierbij is flexibele, tijdelijke inzet het uitgangspunt.

Baken 5 "Balans tussen collectief en individueel"

Maatwerk is mooi, maar vaak niet goedkoop. Collectieve voorzieningen zijn over het algemeen goedkoper met als bijkomend voordeel, dat mensen elkaar ontmoeten en in het verlengde hiervan de netwerken versterken. Wij streven dan in principe ook zoveel mogelijk naar collectieve voorzieningen; echter niet ten koste van alles.

Baken 6 "Integraal werken": de gemeente als regisseur en controleur

In de inleiding is al aangegeven dat er in SWF (naast het Wmo- en welzijnsbeleid) op vele beleidsterreinen (sportbeleid, gezondheidsbeleid, onderwijsbeleid, woonbeleid en sociaal beleid) activiteiten worden ontplooid die de zelfredzaamheid en participatie bevorderen. Zo zijn erin onze gemeente de nodige kruisbestuivingen tussen welzijn & sport, welzijn & jongerenwerk & politie, woningbouwcorporaties & opbouwwerkers en de Wmo & de WWnV. Cruciaal hierin is de rol van de gemeente als regisseur in de zin van partijen bij elkaar brengen. Echter ook als controleur - een soort controlerende middenvelder - is de gemeente bij uitstek geschikt om de samenwerking tussen de relevante partijen te bevorderen en ervoor te zorgen dat er geen overlap in de interventies voor de kwetsbare doelgroepen plaatsvindt.

Baken 7 "Niet vrijblijvend maar resultaatgericht"

Hoewel we de professional meer ruimte geven, houdt dit niet in dat WNS vrijblijvend is. Er worden van te voren op hoofdlijnen goede afspraken gemaakt over de vraag op welke ondersteuning van professionals en vrijwilligers men kan rekenen en naar welke resultaten wordt toegewerkt.

Baken 8 "Ruimte voor de professional"

Bij de uitvoering van de ondersteuning krijgt de professional van de uitvoerende organisatie de nodige ruimte en vrijheid. Dit houdt ook in dat er minder controle plaats vindt met betrekking tot de uitvoering op gedetailleerd productniveau. Uiteraard vindt er een gedegen (eind)verantwoording plaats over de behaalde resultaten. De cruciale vraag is: op welke resultaten stuur je. Een goede monitoring (op basis van goed te meten relevante indicatoren) en tevredenheidsonderzoeken (outcome) zijn ons ideaal. Dit vraagt wel een tijdsinvestering en mogelijk (extra) middelen.

Mix van kaders en bakens: 9 uitgangspunten

We zijn in 2011 begonnen de contacten met Timpaan Welzijn te intensiveren en hebben een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd op basis van de 11 kaders van de kadernota Wmo en de 8 bakens van WNS.

1. We willen het Wmo- en welzijnsbeleid vooral inzetten op de kwetsbare burgers (jongeren, ouderen, overbelaste mantelzorgers en maatschappelijke uitvallers) met dreigend regieverlies (15%) en langdurig regieverlies (5%). Echter we zetten niet alleen in op kwetsbare burgers. Door middel van preventieve interventies proberen we te *zorgen, dat* het met de burgers waarmee het goed gaat ook goed blijft gaan. Hierbij is het uitgangspunt dat alle interventies gericht zijn op de zelfredzaamheid en in het verlengde hiervan de eigen kracht van de burgers.
2. De uitvoerende organisaties (Wmo en welzijn) krijgen meer verantwoordelijkheid in de zin, dat ze meer vrijheid krijgen om in te spelen op actuele situaties. Dit op basis van het principe direct er op af. De verantwoording vindt pas achteraf schriftelijk plaats. In principe één keer per jaar. Deze vrijheid geldt ook voor het schuiven met middelen tussen verschillende werksoorten - zoals jongerenwerk en opbouwwerk bijvoorbeeld - als de uitvoerende organisatie dit noodzakelijk acht. Wel vindt er 4 keer per jaar overleg plaats tussen organisaties en de gemeente.
3. De ondersteuning is in principe tijdelijk van aard. Dus geen jarenlange structurele ondersteuning. Echter tijdelijke ondersteuning geldt niet voor alle burgers. Voor 5% van de burgers die te kampen hebben met langdurig regieverlies is langdurige ondersteuning vaak onontbeerlijk. Tevens heeft de ondersteuning een flexibel karakter in de zin dat deze wordt ingezet waar zich problemen voordoen.
4. De ondersteuning is gebiedsgericht conform de 10 clusters waarin de gemeente is opgedeeld. Voor details wordt verwezen naar de ontwikkelvisie. Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillen tussen stad en platteland.
5. De ondersteuning bestaat in principe uit 'evidence based' (op bewijs gestoeld zoals de Belgen dit zo mooi omschrijven) interventies en waar mogelijk worden preventieve interventies ingezet (websites, inlooppunten).
6. Wat we zelf kunnen doen, gaan we zelf doen. Uiteraard na een goede afweging van de voor- en nadelen. Een voorbeeld, dat zich hier prima voor leent, is de indicatiestelling. Een ander voorbeeld is het gefaseerd zelf in dienst nemen van een aantal 'regisserende' externen. Hier is al een begin mee gemaakt door 2,1 fte aan procesmanagers CJG in 2012 in gemeentelijke dienst te nemen. Het plan is de teamleider van de (3) Sociale Teams - nu nog in dienst van Timpaan welzijn en GGD - met ingang van 1 juli 2013 eveneens in gemeentelijke dienst te nemen. Het in gemeentedienst nemen geldt niet voor 'sociaal werkers' (zie onder 7) in de dorpen en de wijken, zoals de jongerenwerker nieuwe stijl, opbouwwerker nieuwe stijl en ouderenadviseur nieuwe stijl.
7. We willen niet langer voor elke doelgroep een aparte ondersteuner, maar streven naar 'sociaal werkers' die breed inzetbaar zijn. Bijvoorbeeld de opbouwwerkers en de jongerenwerkers die werkzaam zijn in onze gemeente en taken van elkaar kunnen overnemen, als de situatie dat vereist.
8. We willen geen versnippering en streven daarom naar het uitgangspunt van één huishouden, één plan en één hulpverlener. In het verlengde hiervan willen we in principe zaken doen met één aanbieder, als er meer aanbieders die hetzelfde product aanbieden.
9. Bij de forse taakstellende bezuinigingen is de insteek niet of zo weinig mogelijk te bezuinigen op de ondersteuning van vrijwilligers & mantelzorgers, SMW (School Maatschappelijk Werk), AMW (Algemeen Maatschappelijk Werk), Sociale Teams en slechts ten dele op opvoedingsondersteuning. Voor wat betreft de opvoedingsondersteuning wordt met het oog op de taakstellende bezuinigingen het aanbod m.b.t. opvoedingsondersteuning op noodzaak en overlap van interventies gescreend.

Vervolg: gefaseerd invoeren

De sleutel van het succes van wat we willen bereiken – de herijking - ligt in het gefaseerd invoeren van de 8 bakens en in het verlengde hiervan de 9 uitgangspunten. Echter een blauwdruk hiervoor is er niet. Een tijdpad evenmin. We zijn derhalve gewoon begonnen een aantal bakens (1, 2, 3 en 8) en uitgangspunten met Timpaan te communiceren met als gevolg dat deze voor een deel al terug zijn te vinden in het werkplan Timpaan 2013.

De nauwe samenwerking met Timpaan heeft reeds zijn vruchten afgeworpen en wordt in 2013 gecontinueerd.

Het streven is de gehanteerde goede samenwerking met Timpaan de komende jaren ook met andere partijen in gang te zetten/te intensiveren. Partijen waarmee we in het kader van de Wmo en welzijn een subsidierelatie hebben of die we op een andere manier financieel ondersteunen. Het betreft de GGD (ouderen- en jeugdgezondheidszorg), Ouderenwerk Bolsward, Fier Fryslân (financiering casemanagement huiselijk geweld), Thuiszorg Zuidwest Friesland (maatschappelijke begeleiding ontregelde huishoudens), VNN (verslavingszorg) en Stichting Aanzet (organiseert - onder andere in samenwerking met de GGZ - projecten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Een voorbeeld hiervan zijn de maatjesprojecten). Deze filosofie geldt uiteraard ook voor samenwerking met nieuwe partijen.

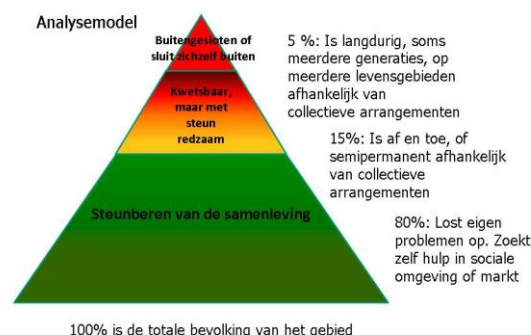
Dit impliceert dat de bakens van WNS en de geformuleerde uitgangspunten waar mogelijk ook bij deze partijen ingevoerd of aangescherpt worden. Dit dient dan wel samen met andere gemeenten opgepakt te worden, aangezien deze subsidiestromen gebaseerd zijn op een gemeenschappelijke regeling (GGD) of via centrumgemeente Leeuwarden lopen.

4 doelgroepen en 3 beleidsterreinen

De Wmo is een participatiewet. Echter wel een wet waarbij de gemeente voor een groot deel zelf mag bepalen op welke (9) beleidsterreinen/prestatievelden het ondersteuning biedt en met welke intensiteit en continuïteit. Op basis van de Ontwikkelvisie en Wmo-kaders is er voor gekozen vooral de kwetsbare jongeren, de kwetsbare ouderen, de mantelzorgers & vrijwilligers en de zogenaamde maatschappelijke uitvallers (extra) te ondersteunen. Maatschappelijke uitvallers zijn voor een deel zorgmijders die tot de prestatievelden 7 (maatschappelijke opvang en huiselijk geweld), prestatieveld 8 (openbare geestelijke gezondheidszorg) en prestatieveld 9 (verslavingszorg) behoren. Daarnaast wordt er ondersteuning geboden op de beleidsterreinen leefbaarheid/opbouwwerk (prestatieveld 1), toegangspoort/informatie & advies (prestatieveld 3) en individuele voorzieningen (prestatieveld 6).

Vooral inzetten op kwetsbare burgers

Met 80% van de burgers gaat het goed in de zin dat zij prima in staat zijn 'zichzelf te redden'. Deze groep weet de weg naar de hulpverlening te vinden en maakt hier soms gebruik van. Van de overgebleven 20% is 15% kwetsbaar en zo nu en dan of semipermanent aangewezen op hulp. Dit varieert van tijdelijke en monodisciplinaire ondersteuning om uit financiële of relationele problemen te komen tot langdurige multidisciplinaire hulp. Kenmerk van deze groep is dat zij zichzelf weet te redden bij tijdige signalering of multidisciplinaire ondersteuning (bron: Amarylilis 2009).

De laatste 5% is langdurig (vaak al meerdere generaties) afhankelijk van multidisciplinaire hulpverlening en zal dit wellicht een heel leven lang blijven. Tot deze 5% behoren de net genoemde maatschappelijke uitvallers van prestatievelden 7, 8 en 9 van de Wmo. Hulpverlening is nodig voor deze groep om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen en optimaal – voor zover mogelijk - te participeren.

We willen het Wmo- en welzijnsbeleid daarom vooral inzetten op de kwetsbare burgers (jongeren, ouderen, overbelaste mantelzorgers en maatschappelijke uitvallers) met dreigend regieverlies (15%) en langdurig regieverlies (5%). Echter we zetten niet alleen in op kwetsbare burgers. Door middel van preventieve interventies proberen we te *zorgen dat* het met de burgers waarmee het goed gaat ook goed blijft gaan.

Andere rol van de gemeente

De gemeente krijgt m.b.t. de herijking (van Wmo en welzijn) een duidelijk andere rol dan de afgelopen jaren en wel een rol als regisseur met het centrale motto: "*van zorgen voor naar zorgen dat*". We bieden niet (langer) automatisch voorzieningen, maar vragen van iedereen verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leven om primair zelf te bepalen wat de vraag dan wel de behoefte is en zelf of met behulp van anderen tot een oplossing te komen. Pas waar dat niet lukt biedt de gemeente voorzieningen. Die ondersteuning bestaat dan niet uit het overnemen van het probleem en de oplossingen, maar uit faciliteren, versterken van de eigen regie en/of vergroten van het netwerk. De gemeente zal dit vaak niet zelf doen, maar laten uitvoeren door de maatschappelijke partners. Hier horen voor de gemeente belangrijke verantwoordelijkheden bij; het borgen van het vangnet en het regisseren en faciliteren en stimuleren van de eigen kracht en het zelf oplossend vermogen van mensen. Echter ook het monitoren van ontwikkelingen, het analyseren van knelpunten, het deelnemen aan samenwerkingsverbanden van organisaties en het sturen op outcome (maatschappelijke effecten).

Cultuuromslag

Deze andere rol vereist niet alleen een cultuuromslag bij de gemeente, maar ook bij uitvoerende organisaties en vooral bij de burgers zelf. Dit kost tijd. Dit geldt ook voor de effecten hiervan. Het intensieve traject, dat in dit kader met de welzijnsinstelling Timpaan is ingezet om deze cultuuromslag te realiseren, kostte en kost de nodige tijd, maar begint reeds zijn vruchten af te werpen. Nu de andere partijen en de burgers nog.

Efficiëntere en effectievere inzet van interventies

We willen overlap in interventies van partijen die zich bezighouden met Wmo- en welzijnsinterventies voorkomen en de verschillende interventies beter op elkaar afstemmen. Dit geldt niet alleen voor de afstemming van het Wmo- en welzijnsbeleid, maar ook voor aangrenzende beleidsterreinen als sport, gezondheid, onderwijs en sociaal beleid. Kortom een efficiëntere en effectievere inzet van interventies, een betere samenhang tussen de prestatievelden van de Wmo en een verdere herijking van het Welzijnsbeleid op basis van Welzijn Nieuwe Stijl.

Samenhang met andere beleidsterreinen

De Wmo kent wat participatie betreft vele raakvlakken met andere beleidsterreinen. Bijvoorbeeld met het sportbeleid, gezondheidsbeleid, onderwijsbeleid, woonbeleid en sociaal beleid. Zo is er een convenant wonen, welzijn, zorg ondertekend met diverse relevante partijen. Een convenant dat een belangrijke basis vormt voor de samenwerking tussen betreffende partijen. Samenwerking en samenhang die cruciaal is voor het Wmo en welzijnsbeleid en de uitvoering hiervan. Zo wordt er vanuit verschillende invalshoeken (sport, gezondheid) geprobeerd de problematiek van eenzaamheid onder ouderen terug te dringen. Echter altijd vanuit het perspectief van "De Kanteling". De (concept)notitie "Over een andere boeg" over de gekantelde gedachte in de schulddienstverlening van SWF illustreert deze filosofie treffend.

Wet publieke gezondheidszorg

Kortom, qua visie sluit de herijking naadloos aan op de visies van aanschurkende beleidsterreinen. Nu de uitvoering nog. Een mooi bruggetje naar de uitvoering van de Wet publieke gezondheidszorg (Wpg) in relatie tot de Wmo. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van beide wetten die niet los van elkaar kunnen worden gezien. Ze liggen in elkaars verlengde waarbij vanuit het gezondheidsbeleid vooral ingezet wordt op preventieve interventies(uitgangspunt 5).

Een mogelijke denkrichting is – het is immers een flexibel beleidsplan - de uitvoering van beide wetten in de toekomst te integreren.

De 3 transities

De genoemde cultuuromslag sluit naadloos aan bij de 'transformatie' die in het kader van de drie transities (Jeugdzorg, AWBZ-begeleiding en Wet Werken naar Vermogen) in gang is/wordt gezet. Hiervan zijn de laatste 2 controversieel verklaard. De verwachting is, dat deze 2 in een later stadium (gewoon) doorgaan en dat er zelfs extra AWBZ-taken (extramurale verzorging en -verpleging) onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten komen te vallen. Dit betekent een forse taakuitbreiding. Een integrale visie op de 3 transities is in de maak (eind 2012 gereed) waarin borging van de samenhang centraal staat. De 3 transities, inclusief de te verwachten extra taken, zijn van grote invloed op de programma's 0, 1 en 2 van de nieuwe programmabegroting. De VNG hanteert de vuistregel dat na de implementatie van de 3 transities 40% van de gemeentebegroting bestaat uit producten van de programma's 0, 1 en 2.

Flexibiliteit

We willen adequaat anticiperen op de overheveling van rijkstaken naar de lokale overheid op het terrein van Werk & Inkomen, AWBZ en Jeugd. Deze overheveling biedt kansen, maar brengt ook risico's met zich mee door cumulatie van de maatregelen m.b.t. bepaalde kwetsbare groepen. Dit betekent een forse taakuitbreiding. Dit is ook de reden dat het nieuwe beleidsplan Wmo & Welzijn *niet* een in beton gegoten plan is, maar een groei-model dat flexibel inspeelt op actuele ontwikkelingen. Deze flexibiliteit wordt geïllustreerd door een mogelijke denkrichting om voor de komende jaren (2014 en verder) het denken in doelgroepen eventueel los te laten en uit te gaan van thema's of sociale domeinen. Uit pragmatisch oogpunt is hier voor het jaar 2013 (nog) niet voor gekozen.

Parallele trajecten

De Wmo is zeer breed en een aantal prestatievelden is zeer omvangrijk zoals leefbaarheid en het jeugd(zorg)beleid. Voor deze prestatievelden zijn/worden aparte trajecten in gang gezet. Echter de visie en uitgangspunten van deze herijking gelden ook voor deze trajecten. Daarnaast zijn er nog de nodige ontwikkelingen die parallel lopen aan de herijking. Dit zijn:

- De beleidsnota sport en bewegen die eveneens in december 2012 door de raad wordt vastgesteld.
- De kadernotitie Werk Vermogen!
- De nota minimabeleid en de nota participatie.
- De visie 3 transities (AWBZ-begeleiding, Wet werken naar vermogen en Jeugdzorg).

2. ONTWIKKELINGEN, AANTALLEN, ANALYSE BELEID & FINANCIEN, CONCLUSIES

2.0. Vier samenhangende items en conclusies

In dit hoofdstuk staan 4 onderwerpen centraal die nauw met elkaar samenhangen. Het betreft: algemene trends & ontwikkelingen, relevante aantallen, het huidige Wmo- en welzijnsbeleid inclusief analyse en tot slot een korte analyse van de financiële situatie, inclusief bezuinigingen (zowel vanuit het rijk als ook in onze gemeente) die op ons afkomen. Deze vier items zijn van grote invloed op de herijking van het Wmo- en welzijnsbeleid. Van invloed in de zin dat meten weten is en dat een actuele kennis van deze onderwerpen een goede basis vormt voor nieuw beleid. Onderwerpen trouwens die - door ze te combineren - ook kansen bieden. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een aantal conclusies.

2.1. Algemene trends & ontwikkelingen

We leven in een tijd waarin de broekriem aangehaald moet worden en waarin er steeds meer rijkstaken overgeheveld worden naar de gemeenten. Dit heeft tot gevolg, dat er steeds vaker een beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid van mensen. De sociale steunstructuren komen onder druk te staan mede als gevolg van de toenemende individualisering. Het aantal jongeren met psychische problematiek neemt toe. Digitalisering van hulpvragen en advisering via de digitale snelweg neemt een enorme vlucht. Overbelasting van mantelzorgers en afname van de klassieke vrijwilliger. Een toename van het aantal kwetsbare ouderen (met name dementie) als gevolg van de dubbele vergrijzing. Een grotere rol van de huisarts m.b.t. kwetsbare doelgroepen en in het verlengde hiervan het versterken van de 0^e en 1^e lijn. Opkomst van zorgboerderijen. Krimp. Welzijn Nieuwe Stijl. Decentralisatie van de AWBZ-begeleiding en mogelijk andere AWBZ-taken zoals de verzorging en verpleging, de WWnV (Wet Werken naar Vermogen) en de jeugdzorg met forse kortingen op de over te hevelen budgetten. Hiervan zijn de eerste twee voorlopig controversieel verklaard. Toename van schuldenproblematiek. Toename van het gebruik van het narcosemiddel GHB (gammahydroxyboterzuur) onder jongeren en een toename van het comazuipen onder jongeren.

2. 2. Aantallen

De herkenning en erkenning van een 'probleem' is vaak de halve oplossing. Ten eerste is er daarom per kwetsbare doelgroep een aantal relevante aantallen in kaart gebracht. Aantallen die voor zover mogelijk zijn afgezet tegen het landelijk gemiddelde en die nu al - maar mogelijk ook in de (nabije) toekomst - tot problemen kunnen leiden. Aantallen en % die voor een deel zijn gebaseerd op basis van extrapolatie van landelijke gegevens.

Leeftijdsgroep	Aantal	Percentage
0-22 jarigen	22.677	27 %
23-64 jarigen	44.292	54 %
65-plussers	15.671	19 %
Totaal	82.640	100 %

Bron: burgerzaken gemeente SWF.

Jongeren: 0 t/m 22-jarigen

De gemeente SWF telt 22.677 jongeren. Hiervan is 20% kwetsbaar.

Ouderen: 65-plussers

De gemeente SWF telt 15.671 ouderen. Hiervan is 20% kwetsbaar. Het aantal ouderen en met name het aantal dementerende ouderen neemt de komende 30 jaar explosief toe. SWF telt nu 1.275 dementerende ouderen. Volgens prognoses bedraagt dit aantal in 2040 een kleine 2.800. Het gemiddelde percentage ouderen in SWF ligt met 17% hoger dan het gemiddelde in Nederland (16%). De verwachting is dat het aantal ouderen de komende 30 jaar met 50% zal stijgen ten opzichte van 2011.

Vrijwilligers en mantelzorgers

De gemeente SWF telt 14.084 vrijwilligers (vanaf 18 jaar) in de zin van, dat ze wekelijks actief zijn. In de loop van een jaar betreft dit aantal 28.616. Dit is op basis van extrapolatie van landelijke gegevens. Het vermoeden bestaat, dat de werkelijke aantallen hoger zijn, aangezien de vrijwillige inzet in Friesland bovengemiddeld is.

De gemeente SWF telt 17.424 mantelzorgers. Hiervan is 20% kwetsbaar en van deze 20% voelt 2.265 zich zwaar belast. Circa 25 tot 30% van de Nederlanders verleent mantelzorg. Van de mantelzorgers voelt circa 13% zich zwaar belast.

Maatschappelijke uitvallers op de prestatievelden 7, 8 en 9

De gemeente Leeuwarden is de centrumgemeente voor de prestatievelden 7,8 en 9. Zij is beleidsmatig en financieel verantwoordelijk voor de regio Fryslân en ontvangt hiervoor rijksmiddelen die (zoveel mogelijk in overleg met de regiogemeenten) worden verdeeld over de betrokken organisaties. Dit betekent in de praktijk dat er door de verschillende instellingen wel cijfers/aantallen worden aangeleverd, maar dit betreft vaak provinciale cijfers/aantallen die niet specifiek zijn toegespitst op de gemeente SWF. Echter we willen graag een beeld hebben van de cijfers/aantallen in SWF. Hierover zijn we reeds in gesprek met de gemeente Leeuwarden en de verschillende uitvoerende organisaties.

2.3. Analyse huidig beleid

2.3.1. Initiatieven op verschillende beleidsterreinen

Los van het huidige (een jaar opgerekte) Wmo-beleid en welzijnsbeleid worden er vanuit verschillende beleidsterreinen (sport, gezondheid, sociale zaken, wonen, onderwijs) al jaren activiteiten ingezet die de zelfredzaamheid en deelname aan de maatschappij bevorderen. Ook op deze terreinen vindt momenteel een herijking (en afstemming) van het beleid plaats. Bijvoorbeeld m.b.t. beweegactiviteiten, die zowel vanuit welzijn als ook vanuit sport (door de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches) worden uitgevoerd.

Generalisten, sociaal werkers en specialisten

Een belangrijke factor in de herijking van het Wmo- en welzijnsbeleid is de samenwerking tussen generalisten en specialisten. *Generalisten* zijn bijvoorbeeld de Wmo-adviseurs in gemeentedienst die op basis van keukentafelgesprekken proberen de vraag achter de vraag van de *individuele* cliënt helder te krijgen. De Wmo-adviseur kan de cliënt – indien nodig - vervolgens doorverwijzen naar specialisten in de 1^e of 2^e lijn, zoals de ouderenadviseur nieuwe stijl, de MEE-consulent, het (school)maatschappelijk werk of de consulent verslavingszorg van VNN.

Daarnaast zijn er *specialisten* op het gebied van ouderenwerk, jongerenwerk en opbouwwerk. Ze zijn vooral specialisten in het werken met *groepen*. We willen nu dat de ouderenwerker, jongerenwerker en opbouwwerker ook generalisten worden in de zin dat ze onder bepaalde omstandigheden elkaars werk kunnen overnemen. Het worden dan als het ware '*sociaal werkers*' die breed inzetbaar zijn in de dorpen en de wijken. Dit gebeurt nu al incidenteel bij het jongeren- en opbouwwerk in Bolsward, IJlst en Heeg (en omstreken). Door scholing willen we het 'generalistisch werken' in onze gemeente - in samenwerking met de welzijnsinstellingen - verder invulling geven. Dit onderwerp staat ook in de integrale visie op de 3 transities. Op basis van deze visie wordt dit onderwerp verder uitgewerkt.

De rol van de combinatiefunctionarissen: onderscheid in toeleiding en uitvoering

Het meer in eigen beheer uitvoeren van werk wordt (ook) nadrukkelijk zichtbaar in de rol van de combinatiefunctionarissen (CF). De CF is breed inzetbaar en er loopt een intensief traject tussen de gemeente en Timpaan met als insteek welke taken de CF mogelijk kan overnemen van Timpaan. Dit traject vormt een onderdeel van de nota sport en bewegen en loopt parallel met de herijking van het Wmo- en welzijnsbeleid. Het uitgangspunt is dat Timpaan de 'toeleiding' verzorgt, aangezien Timpaan als geen ander zicht heeft op kwetsbare doelgroepen.

Vervolgens ligt de uitvoering van de interventies en activiteiten in handen van de CF. Aan de hand van een evaluatie van de inzet van de CF volgt er in de loop van het jaar (december) een voorstel waarin specifiek wordt aangegeven hoeveel CF er worden ingezet en wat ze precies gaan doen.

2.3.2. Professionele initiatieven

M.b.t. huidig beleid dient er onderscheid gemaakt te worden tussen professionele en particuliere initiatieven. Zo is er is (al jaren) professioneel welzijnsbeleid dat in SWF voor een groot deel wordt uitgevoerd door Timpaan Welzijn. Daarnaast is er Sport Fryslân, de GGD (met de jeugdgezondheidszorg en interventies voor ouderen), de maatschappelijke opvang & vrouwenopvang, OGGZ (openbare geestelijke gezondheidszorg, VNN (verslavingszorg) Limor (thuisbegeleiding aan mensen met woonproblemen in hun eigen woonsituatie), Zienn (woonondersteuning, opvang en woonvoorziening) en Thuiszorg Zuidwest Fryslân (onder andere maatschappelijke begeleiding van ontregelde huishoudens).

2.3.3. Particuliere initiatieven/vrijwillige inzet

Echter er zijn (ook) vele particuliere initiatieven die worden uitgevoerd door uiteenlopende verenigingen zoals wijkverenigingen, dorpsbelangen, jeugdverenigingen en ouderensociëteiten. Deze verenigingen zijn van cruciaal belang voor de zogenaamde eigen kracht van burgers (zelfredzaamheid) en de betreffende netwerken. Aan een deel van deze verenigingen wordt jaarlijks subsidie verleend. Voor 2013 worden de bestaande subsidieregelingen grotendeels nog toegepast. Na harmonisatie van het brede subsidiebeleid en met vaststelling van nadere regels begin 2013 wordt vanaf 2014 het nieuwe subsidiebeleid voor verenigingen, stichtingen en clubs van kracht.

2.3.4. Welzijnsbeleid algemeen

De welzijnsproducten worden van verschillende aanbieders afgenomen. Het betreft: Timpaan Welzijn, GGD Fryslân, Stichting Ouderenwerk Bolsward, Cedin, Stichting op stap, Peuterspeelzaalwerk van Kinderopvang Zuidwest Fryslân, Peuterspeelzaalwerk van de Stichting Welzijn Middelzee (dit is van Littenseradiel), Stichting Pjut. Van de welzijnsinstelling Timpaan en GGD Fryslân worden de meeste producten (90%) afgenomen.

Uit de analyse blijkt, dat:

- Van een aantal aanbieders hetzelfde product wordt afgenomen. De prijs van de producten is verschillend.
- Er hier en daar overlap is in het aanbod van de welzijnsproducten.
- Er nog winst valt te behalen in het ontkokeren van het aanbod.
- Er wel wordt samengewerkt tussen "concurrerende" organisaties, maar dit is voor verbetering vatbaar.
- Bij het afnemen en inzetten van de welzijnsproducten er onderscheid is tussen de steden en het platteland (dorpen en kernen). De spreiding van het aanbod is als gevolg van de herindeling voor verbetering vatbaar (gebiedsgericht).
- Het van belang is om rekening te houden met trends en ontwikkelingen zoals de (rijks) bezuinigingen, de 3 decentralisaties, mogelijk overige overheveling van taken vanuit de AWBZ en de (dubbele) vergrijzing.
- Er in de dorpen/kernen meer "Eigen Kracht" (zelfredzaamheid en netwerken) aanwezig is onder de burgers dan in de steden/wijken.
- Het meten van de tevredenheid (onder de gebruikers van het welzijnsaanbod) verschillend is geregeld.

2.3.5. Wmo-beleid

Aangezien het Wmo-beleid en het welzijnsbeleid nauw met elkaar samenhangen is de analyse van het welzijnsbeleid in principe ook van toepassing op het Wmo-beleid. Met name wat overlap, clustering en trends & ontwikkelingen betreft.

De informatie- en adviesfunctie ofwel de zogenaamde toegangspoort (prestatievelid 3) vormt een belangrijke spil in het Wmo-beleid. Onder andere als gevolg van de digitalisering is de functie volop in verandering en dit heeft op termijn de nodige gevolgen voor de inrichting van o.a. de Wmo-loketten en CJG's. Er liggen afspraken m.b.t. de samenwerking tussen de Wmo-consulenten en de stipepunten mantelzorg en vrijwillige inzet over een nadere invulling van de taken. Een reeds eerder ingezette denklijn is de stipepunten waar mogelijk onder te brengen in de Wmo-loketten en de verschillende loketten en spreekuren sowieso meer te bundelen. Ook zijn er de nodige ontwikkelingen gaande m.b.t. de KCC's (klant-contact-centra). Dit is een reeds ingezet lang traject, dat voor 2015 is afgerond. Overigens blijkt uit tevredenheidsonderzoeken dat de gebruikers van Wmo-interventies (met name de individuele voorzieningen) over het algemeen wel tevreden zijn. Echter niet op alle prestatieveliden vinden deze onderzoeken plaats.

2.4. Analyse financiën

De harmonisering en bezuinigingen zijn van grote invloed op het Wmo- en welzijnsbeleid. Zo moet er voor beide (samenhangende) onderdelen de komende 4 jaar fors bezuinigd worden en wel € 1.751.993; respectievelijk € 1.061.993 op de Wmo en € 690.000 op welzijn. De grootste kostenpost m.b.t. de Wmo betreft prestatievelid 6 de individuele voorzieningen (€ 10.688.102). *Voor details zie bijlage 1 en 3.*

Op het welzijnswerk van Timpaan moet de komende 4 jaar (2013-2016) € 690.000 bezuinigd worden. Stapsgewijs betekent dit, dat er jaarlijks vanaf 2013 tot en met 2016 respectievelijk € 240.000, € 150.000, € 150.000 en € 150.000 bezuinigd moet worden. € 140.000 van de taakstellende bezuiniging wordt gereserveerd en toebedeeld aan het budget voor dekking van de kosten van de combinatiefunctionarissen. *Voor details zie bijlage 2.* De taakstellende bezuiniging voor 2013 en 2014 is ingevuld. De realisatie voor de jaren 2015 en 2016 moet nog in detail worden uitgewerkt, maar zal naar verwachting niet zonder aantasting van de dienstverlening door Timpaan ingevuld kunnen worden. *Voor details zie bijlage 2 en 3.*

Op de dienstverlening van de GGD wordt ook bezuinigd. Op het onderdeel Jeugdgezondheidszorg, aanvullend pakket, is een taakstellende bezuiniging van € 51.900 opgenomen. Voor 2013 is de bezuiniging te realiseren door minder afname van een aantal producten. Voor 2014 en verder jaren moeten er nog keuzes worden gemaakt in overleg met de aanbieder.

Troebele glazen bol

Het is genoegzaam bekend dat de kosten van de Wmo – vooral de genoemde HH - stijgen. Dit komt vooral door de (dubbele) vergrijzing. Ook speelt hierin een rol, dat in tijden van crisis de klanten de weg naar de voorzieningen beter/vaker weten te vinden. Met hoeveel de kosten zullen stijgen blijft 'koffiedikkijken'. De Wmo-regelingen zijn open-einde regelingen in de zin, dat als de klant aan de criteria voldoet, de klant dan in principe gecompenseerd wordt. Een reden te meer om kritisch naar het huidige Wmo- en welzijnsbeleid te kijken, aangezien extra kosten onvermijdelijk zijn als het bestaande beleid niet wordt gewijzigd.

Forse bezuiniging op het welzijnswerk

De bezuinigingen op het welzijnswerk – ongeveer 30% - in 4 jaar tijd zijn fors. Het plan is om vooral te snijden in de interventies van het jongerenwerk, ouderenwerk en opbouwwerk. Door het jongeren-, ouderen- en opbouwwerk efficiënter te organiseren en ook een andere invulling te geven, denken wij een flink deel van de bezuinigingen op te kunnen vangen. Het aantal beschikbare uren dienstverlening jongerenwerk, ouderenwerk en opbouwwerk zal echter ook dalen. Er dient echter m.b.t. de vermindering en verandering van interventies een vinger aan de pols te worden gehouden in de zin van het monitoren en evalueren van de maatschappelijke effecten.

2.5. Conclusie huidig Wmo- en welzijnsbeleid

Ad 2.1. Algemene trends en ontwikkelingen

Er komen vele trends en ontwikkelingen op ons af. Deze zijn nagenoeg allemaal 'prestatieveld overstijgend' en hebben vooral voor kwetsbare jongeren, kwetsbare ouderen, overbelaste mantelzorgers en maatschappelijke uitvallers extra negatieve gevolgen. Dit is de reden dat er extra wordt ingezet op de ondersteuning en zelfredzaamheid van deze specifieke doelgroepen.

Ad 2.2. Aantallen

De aantallen/omvang van 3 van de 4 kwetsbare doelgroepen is redelijk in kaart. Wel met de aantekening dat de gegevens deels op extrapolatie zijn gebaseerd. Echter hoeveel maatschappelijke uitvallers er precies zijn is lastig in te schatten. De grootste uitdaging die ons te wachten staat, is wel hoe om te gaan met de explosieve toename van het aantal dementerende ouderen de komende jaren.

Ad 2.3. Analyse huidig beleid

Eerste schifting

Er worden vanuit Wmo en Welzijn – maar ook vanuit andere beleidsterreinen - al jaren activiteiten ontplooid die de zelfredzaamheid en participatie van burgers bevorderen. Echter de afstemming tussen de verschillende activiteiten is nog niet optimaal en vaak ook nog aanbodgericht in plaats van vraaggericht en in het verlengde hiervan vraagverheldering en de vraag achter de vraag. Ook zit er nog steeds de nodige overlap in het aanbod en is het te divers. Nu heeft hierin al een eerste schifting plaatsgevonden, maar er moeten nog de nodige slagen worden gemaakt.

Het goede behouden en keuzes maken

Echter de burgers – (tevredenheids)onderzoeken en vraaggesprekken onderstrepen dit - waren de afgelopen 4 jaar over het algemeen tevreden over het (uitgevoerde) beleid. Het is dan ook van belang het goede te behouden en keuzes te maken. Hierbij zijn samenhang, efficiency, effectiviteit en zelfredzaamheid & eigen kracht de toverwoorden. Dit is een proces dat jaren vergt en dat, als gevolg van de herindeling, de bezuinigingen en de geschetste ontwikkelingen die op ons afkomen, niet eenvoudig is, maar wel een uitdaging.

Ad 2.4. Analyse financiën

De bezuinigingen op het professionele welzijnswerk zijn relatief fors. Er is voor gekozen niet te bezuinigen op het verenigingsleven. Echter we harmoniseren dit beleid wel op basis van de kadernota subsidies.

3. WAT IS ER? WAT WILLEN WE? HOE TE BEREIKEN?

Dit hoofdstuk gaat gedetailleerd in op de 4 kwetsbare doelgroepen en 3 prestatievelen. Dit op basis van de drietrapsraket: Wat is er? Wat willen we? Hoe bereiken we dit?

3.1. Kwetsbare jeugd

3.1.1. Wat is er?

Het jeugd- en jongerenwerk is respectievelijk onder te verdelen in 4 -12 jaar (jeugd) en 12-23 jaar (jongeren). Er kan een onderscheid gemaakt tussen het vrijwillige jeugd- en jongerenwerk dat door de diverse verenigingen en clubs in dorpen en wijken wordt verzorgd en het professioneel jongerenwerk. In dit plan staat het professioneel jeugd- en jongerenwerk centraal.

Het subsidiebeleid rond vrijwillig jeugd- en jongerenwerk wordt vastgelegd in een aparte beleidsnotitie jeugdclubs en jeugdverenigingen, die in het najaar van 2012 wordt aangeboden aan het gemeentebestuur.

De interventies van het jongerenwerk van Timpaan voor de jeugd (4-12 jaar) stemmen over het algemeen tot tevredenheid. Het jongerenwerk 12-18 jaar bestaat uit ambulante (outreaching) jongerenwerk en accommodatiegebonden jongerenwerk in Sneek (Poort 20 en Bolsward). Het jongerenwerk heeft een duidelijke preventieve taak door contact te leggen met jongeren op de vindplaatsen zoals jeugdhonken, keten, clubs en scholen en op straat. De jongerenwerker richt zich o.a. op het voorkomen van schooluitval en het tegengaan van overlast op straat. Toch zorgt deze doelgroep - ondanks de ingezette interventies zoals groepen jongeren bezoeken, het ketenbeleid, jongerenadviesraad en jongerenwerk op het Voortgezet Onderwijs (VO) - regelmatig voor problemen.

Deze doelgroep blijft een continu aandachtspunt waar extra op ingezet moet worden. Ook vanuit andere beleidsterreinen worden er de nodige interventies ingezet m.b.t. deze doelgroep jongeren. Vanuit sport en bewegen zijn combinatiefunctionarissen/ buurtsportcoaches actief. Door Jeugdgezondheidszorg - kernpartner in het Centrum voor Jeugd en Gezin - worden diverse interventies ingezet dit in nauwe samenwerking met de andere kernpartners van het CJG, Schoolmaatschappelijk Werk, MEE en de CJG-procesmanagers. Tot slot is er preventieve opvoedingsondersteuning gericht op het voorkomen van opvoedingsproblemen.

Het beleid rond het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is reeds vastgelegd in kader- en uitvoeringsnota's in samenwerking met 3 buurgemeenten.

De verwachting is dat het CJG zich verder zal gaan ontwikkelen als de toekomstige toegangspoort voor de gehele jeugdzorg. Voor de decentralisatie van de jeugdzorg per 2015 is een aparte projectorganisatie in ontwikkeling die de overdracht gaat voorbereiden de komende twee jaar in samenwerking met de regiogemeenten. Tevens is er een beleidsnotitie ketenbeleid vastgesteld. De implementatie hiervan is inmiddels opgestart. Verder volgt er in de loop van 2012 een aparte notitie jeugdoverlast (in samenhang met het algemene beleid veiligheid/overlast).

Voor 2013 zijn de volgende bedragen begroot, inclusief bezuinigingen:

• Jeugdgezondheidszorg	€ 1.890.857
• JGZ-aanvullend pakket	- 107.359
• Opvoedingsondersteuning Timpaan	- 72.322
• CJG	- 573.100
• Schoolmaatschappelijk werk	- 359.379
• Jeugd- en jongerenwerk Timpaan	- 320.242
• Ketenbeleid	- 4.000
• Jeugdclubs en verenigingen	- 44.115

Bezuinigingsopdracht

Voor het jaar 2012 was er voor het jeugd- en jongerenwerk van Timpaan € 360.372 begroot. In 2013 ongeveer € 40.000 minder. Vervolgens in de periode van 2014 tot en met 2016 in samenhang met de bezuiniging op het opbouwwerk ongeveer € 40.000 per jaar aan bezuiniging.

Op het onderdeel Jeugdgezondheidszorg, aanvullend pakket, is een taakstellende bezuiniging van maximaal € 51.900 opgenomen te realiseren uiterlijk in 2016. Voor 2013 wordt gestart met bezuiniging van 10% hierop ad € 11.900.

Op het CJG-budget wordt in 2013 ev. € 150.000 bezuinigd, zijnde een onderbesteding van het beschikbare budget.

3.1.2. Wat willen we?

- Ontwikkelingskansen van kinderen/jongeren vergroten en gezondheidsverschillen tussen kinderen/jongeren verkleinen.
- Achterstanden op het gebied van sport en bewegen, gezondheid, ontwikkeling en opvoeding bij kinderen en jongeren kleiner maken.
- Al het handelen binnen het kader van het integraal jeugd(gezondheids-)beleid richten op het vroegtijdig signaleren en bestrijden van achterstanden, de ontplooiing van de jongere en het ontwikkelen van de jongere tot een verantwoord lid van de samenleving. Met specifieke aandacht en zorg voor de kwetsbare kinderen en jeugdigen.
- Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) als basis voor de verdere uitbouw van de jeugdzorgtaken die medio 2015 van de provincie naar de gemeente komen.
- Samenhang tot stand brengen in de zorgstructuur en aanbodsvoorzieningen m.b.t. de jeugd(zorg)voorzieningen.
- Het outreachend jongerenwerk zoveel mogelijk flexibel inzetten (dit in plaats van vaste bezoeken) op de vindplaatsen en ontmoetingsplekken waar dit noodzakelijk is.
- Meer samenwerking tussen opbouwwerker, dorpencoördinator en jongerenwerker.
- Jongeren die overlast veroorzaken en in het verlengde hiervan criminele activiteiten ontplooiën weer kansen bieden, de schade voor jongeren beperken en overlast & criminaliteit van jongeren stoppen of verminderen.
- Stoppen met de activiteit 'de Macht fan groep 8'.
- Activiteiten in de sport en spelsfeer overdragen aan de combinatiefunctionaris. Toeleiding van de doelgroep richting activiteiten van de combinatiefunctionaris bij Timpaan Welzijn houden.
- Voldoen aan de wettelijke eisen voor onderwijsachterstandbeleid.
- Een dekkend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in Súdwest Fryslân.
- Peuters die risico lopen op een ontwikkelingsachterstand nemen deel aan een VVE-programma op een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf.

3.1.3. Hoe te bereiken?

Minder structureel en meer flexibel

Er is in 2012 een intensief traject in gang gezet om tot een betere afstemming van taken te komen tussen de jongerenwerkers van Timpaan, de politie en de betreffende beleidsmedewerkers van de gemeente SWF. De insteek is om het jongerenwerk minder structureel, maar meer flexibel en outreachend in te zetten met als motto direct er op af.

Taken afstoten/elders onderbrengen, JOS-aanpak en keetkeur

Taken als "Spel in de buurt" en vakantieactiviteiten worden afgestoten dan wel ondergebracht bij de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches (zie voor details bijlage 3).

Door middel van intensivering en aanpassing van de gezamenlijke aanpak van jongerenoverlast - de zogenaamde JOS-aanpak (jongeren op straat) - wordt de overlast gesignaleerd en in kaart gebracht. Hierbij ligt de nadruk op de stadse problematiek in Sneek en Bolsward en staat de groepsaanpak in principe centraal. Naast samenwerking met de politie is ook de intensivering van de samenwerking met aanbieders van (jeugd)zorg noodzakelijk. Voor details over deze aanpak wordt verwezen naar de notitie jeugdoverlast (te raadplegen via de website).

Wat de gezondheid betreft is het inzetten van keetkeur een interventie die beoogt het alcoholgebruik onder jongeren te reduceren.

Ervaren jongeren- en opbouwwerkers inzetten

Tot slot is er met Timpaan afgesproken dat er alleen zeer ervaren jongerenwerkers worden ingezet m.b.t. deze doelgroep waarbij eventueel ook zeer ervaren opbouwwerkers een rol kunnen spelen. Dit met het oog op de borging van de kwaliteit.

3.2. Kwetsbare ouderen

3.2.1. Wat is er?

Als gevolg van de fusie varieert het ouderenbeleid. Hierdoor is er in de huidige situatie nog sprake van overlap en hiaten in het beleid en uitvoering.

4 ouderenadviseurs

In de huidige situatie zijn er 2 organisaties (Stichting Timpaan en Stichting Ouderenwerk Bolsward) die *ouderenwerk* uitvoeren in onze gemeente in de vorm van een ouderenadviseur. De in totaal 4 ouderenadviseurs hebben elk een eigen werkgebied. De voornaamste taak van een ouderenadviseur is om tijdens een of meerdere huisbezoeken de vragen die ouderen hebben te beantwoorden, mogelijke problemen te signaleren, gericht te adviseren en in veel situaties ook door te verwijzen naar de juiste instantie. Er is één ouderenadviseur in dienst bij de gemeente SWF, 2 bij Timpaan en 1 bij Ouderenwerk Bolsward. Er is overlap tussen het werk van de ouderenadviseurs en andere adviseurs zoals de Wmo-adviseurs en de adviseur van het minimabeleid bijvoorbeeld.

Groepsgerichte activiteiten

Daarnaast zijn er groepsgerichte activiteiten voor (kwetsbare) ouderen. Naast Stichting Timpaan en Stichting Ouderenwerk Bolsward zijn er 3 dienstencentra (Waldrikhiem van Zorggroep Tellens, Nij Claerbergen van Plantein en de Janke Tromp Hoeve) met een uitgebreid activiteitenprogramma. Laatstgenoemde draait op vrijwilligers en is tevens een uitleverpunt voor maaltijden. Andere activiteiten in dit kader van Timpaan zijn Meer Bewegen voor Ouderen (MbVO), Halt u valt, het werven en inzetten van vitale ouderen – de zogenaamde Zilveren Kracht - voor de ondersteuning van kwetsbare ouderen en tot slot de Boodschappen Plus Bus waar ouderen onder bepaalde voorwaarden gebruik van kunnen maken. Meer individueel gerichte activiteiten van Timpaan betreft het Preventief Huisbezoek (door vrijwilligers).

Voorts ontvangt de woningstichting Elkie voor de woon(zorg)centra Talma State en Nij Ylostins een welzijnssubsidie als bijdrage in (welzijns)diensten gericht op het langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

Verenigingsleven

Tevens is er met name in de dorpen een breed scala aan verenigingsleven 'van en voor ouderen' actief, en ouderenverenigingen (plaatselijke Meer Bewegen Voor Ouderen-groepen, volksdansgroepen voor ouderen, ouderenbonden, ouderensosen, ouderensociëteiten, jeu-de-boules groepen). Deze groepen draaien op eigen kracht, veelal met een kleine subsidie van de gemeente, afhankelijk van het beleid van de voormalige gemeente.

Voor 2013 zijn de volgende bedragen begroot; de bezuinigingen zijn hierin verwerkt:

• Ouderenadviseurs en professioneel ouderenwerk	295.262*
• Diensten- en wooncentra	187.878
• Recreatief lokaal aanbod voor ouderen	48.117
• Overige w.o. dagbesteding en valpreventie	25.402

* Hiervan is in principe m.i.v. 2013 een bedrag van € 55.569 aangemerkt voor de combinatiefunctionarissen (Meer Bewegen Voor Ouderen).

Bezuinigingsopdracht

Insteek is niet te bezuinigen op het brede scala van verenigingsleven rond ouderen. De eigen kracht en zelfredzaamheid van ouderen komt hierin nadrukkelijk tot uiting. Voor het jaar 2012 is er voor het ouderenwerk van Timpaan € 242.475 begroot. In 2013 wordt hierop ongeveer € 75.000 bezuinigd (waarvan € 55.569 in principe wordt aangewend voor de combinatiefunctionarissen). In 2014 ongeveer € 50.000. In de jaren 2015 en 2016 zal er op de professionele ondersteuning van het werven en inzetten van de zogenaamde Zilveren Kracht en valpreventie ongeveer € 35.000 bezuinigd worden. Ook vindt er m.b.t. ouderenbeleid/ouderenadvisering in 2014 een bezuiniging plaats van € 10.000 oplopend in 2016 naar € 40.000 en levert de afbouw van subsidies ten behoeve van 2 wooncentra € 69.000 aan bezuinigingen op.

Bij de besluitvorming over de herijking van het welzijnsbeleid (met name de bezuinigingen die Timpaan aangaan) is aandacht gevraagd voor de mogelijke cumulatieve effecten van beide voorstellen.

3.2.2. Wat willen we?

- (Oudere) Burgers kunnen beter en/of langer blijven meedoen aan de samenleving. De aanpak richten op behoud en bevordering van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer.
- (Oudere) Burgers stimuleren langer en zo gezond als mogelijk is ouder te (kunnen) worden.
- Activeren en stimuleren van de eigen kracht en zelfredzaamheid.
- Kwetsbare ouderen kunnen elkaar (dicht bij huis) blijven ontmoeten, bij blijven met de veranderingen in de samenleving, in beweging blijven en terugvallen op vrijwillige hulp en steun in de buurt.
- Een efficiënt en effectief samenhangend (individueel, groepsgericht en gebiedsgericht) ouderenwerk, gericht op versterken van de eigen kracht en de eigen regie van de kwetsbare oudere en zijn omgeving.
- De ondersteuningsbehoefte van specifieke doelgroepen goed inzichtelijk maken.
- Indien noodzakelijk de juiste professionele ondersteuning en/of voorzieningen verlenen (zoals woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, hulp bij het huishouden etc.) aan mensen met een lichamelijke of psychische beperking, die geen (of in onvoldoende mate) een beroep kunnen doen op de eigen omgeving.

3.2.3. Hoe te bereiken?

Het startpunt is kwetsbare ouderen tot speerpunt van het nieuwe Wmo- en welzijnsbeleid te maken.

Andere rol ouderenadviseur: een specialist

De belangrijkste verandering t.o.v. het huidige ouderenwerk is een taakverschuiving in de rol voor de ouderenadviseur en te komen tot een meer sluitende keten.

Door middel van preventieve huisbezoeken door vrijwilligers komt de doelgroep van kwetsbare ouderen bij de gemeente in beeld.

Met "De Kanteling" heeft de Wmo-consulent de taak om integraal en breed te kijken naar de vraag achter de vraag, waarbij in eerste instantie een beroep op de zelfredzaamheid van de hulpvrager en zijn omgeving wordt gedaan. Hier is sprake van een overlap met de functie van de ouderenadviseur. Gezien de dubbele vergrijzing en vele specifieke problemen die dit met zich meebrengt (bijvoorbeeld dementie en eenzaamheid), wordt de ouderenadviseur nieuwe stijl (ONS) een specialist/expert.

Te vergelijken met experts op het gebied van maatschappelijk werk, maar dan in principe gericht op ouderen. Dit houdt in, dat de 'lichte' informatie- en adviesfunctie en in de meeste gevallen de 'eerste' vraagverheldering wordt losgelaten. De nadruk ligt op cliëntondersteuning van de kwetsbare oudere veelal zonder een eigen sociaal netwerk waarop teruggevallen kan worden. Ook hier geldt de insteek om niet structureel, maar meer flexibel en outreachend te werken op basis van signalen en doorverwijzing waarbij het bevorderen van de eigen kracht en steun vanuit de eigen omgeving voor ogen wordt gehouden.

Sluitende keten: deelname pilot

De ouderenadviseur nieuwe stijl (ONS) dient de contacten in het netwerk te intensiveren, zoals het Netwerk Ketenzorg Dementie Friesland en zorgverzekeraar De Friesland. Laatstgenoemde heeft namelijk een module ontwikkeld en geïntroduceerd voor kwetsbare ouderen en het versterken van de betreffende netwerken in de zin van relevante zorgverleners. Hierin speelt de huisarts een belangrijke regierol. Om invulling te geven aan het versterken van deze netwerken is ontwikkeling en/of deelname aan een pilot sterk aan te bevelen. Het speerpunt kwetsbare ouderen betekent ook het scherper in kaart brengen van de omvang en behoeften van de doelgroep en het betreffende aanbod, zoals zorgboerderijen. Hier ligt ook een directe relatie naar de decentralisatie van de AWBZ-functie begeleiding.

Aansluiten bij uitvoering nota gezondheidsbeleid

Bij deze ambitie dient nauw te worden aangesloten bij de betreffende ambities en uitvoering van de nota gezondheidsbeleid, te weten valongelukken onder ouderen terugdringen en eenzaamheid onder ouderen aanpakken/terugdringen. Dit geldt ook voor de ambities in de toekomstige gezondheidsnota die in de loop van 2013 zal verschijnen. Hierbij is m.b.t. de kwetsbare ouderen de volgende drietrapsraket van belang: preventie van ziekten, bevorderen van een toegankelijke samenleving en ondersteunen van ouderen met beperkingen waarbij de zelfredzaamheid en eigen regie voorop staan.

Inzetten vitale ouderen

Een andere koerswijziging t.o.v. het huidige ouderenwerk betreft de organisatie van het groepsgerichte ouderenwerk en het inzetten van vitale ouderen ('Zilveren kracht'). Door meer uit te gaan van de eigen kracht van ouderen, de ondersteuning hierop in te zetten en de regie bij ouderen zelf te laten, kan een deel van de professionele en de vrijwillige ondersteuning tijdelijk zijn en flexibel worden ingezet.

Het verenigingsleven 'van en voor ouderen' dat draait op vrijwilligers is van groot belang voor de kwetsbare ouderen. Dit zorgt ervoor dat – dicht bij huis – (kwetsbare) ouderen elkaar kunnen ontmoeten, bij blijven met de veranderingen in de samenleving, in beweging blijven en terug kunnen vallen op vrijwillige hulp en steun in de buurt. De onderlinge afstemming en samenwerking zijn daarbij belangrijk.

Harmonisatie ouderenwerk en ouderensubsidies

Het professionele ouderenwerk wordt in overleg met het werkveld in de loop van 2013 geharmoniseerd. Het kader hiervoor betreft het Wmo- en welzijnsbeleid, de doelstellingen, de voorgestelde koerswijzigingen en de kadernota subsidies. De nog nader in te vullen bezuinigingsopdracht zal mede richtinggevend zijn voor dit proces. Ook de ouderensubsidies (verenigingen, clubs, etc.) worden geharmoniseerd. Conform de kadernota subsidies zullen de subsidies beperkt worden tot activiteitsubsidies en zullen er geen exploitatiesubsidies meer verstrekt worden. De grondslagen, voorwaarden, verplichtingen, verdeelcriteria en eventuele aanvullende weigeringsgronden van de subsidies zullen in de loop van in 2013 in nadere regels vastgelegd worden, nadat het werkveld hierover is geconsulteerd.

Anticiperen op overheveling AWBZ-begeleiding

Als de AWBZ-begeleiding in 2014 of 2015 wordt overgeheveld naar de gemeente betekent dit naar verwachting een forse taakuitbreiding voor de gemeente met betrekking tot de zelfstandig wonende kwetsbare ouderen. Producten als dagbesteding, vervoer van naar de dagbesteding en eventueel ook nog verpleging en verzorging van zelfstandig wonende ouderen zal als dienstverlening moeten worden georganiseerd en aangeboden. In veel gevallen zal het hier gaan om structurele ondersteuning oplopend in zwaarte van zorg. Er is een projectteam Transitie AWBZ ingesteld om de decentralisatie van de AWBZ-begeleiding voor te bereiden. Het projectteam werkt t.b.v. de gemeenten Littenseradiel en SWF. De Friese Meren werkt op onderdelen samen in het project. Voor 2013 is de insteek een aantal vernieuwende pilots uit te gaan voeren in samenwerking met AWBZ-zorgaanbieders en instellingen die indicatie verzorgen zoals CIZ en Bureau Jeugdzorg.

3.3. Vrijwillige inzet en mantelzorg

3.3.1. Wat is er?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

Het beleid van de gemeente is erop gericht vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen. Hiervoor is een ondersteuningsstructuur met vier stipepunten ingericht in Sneek, IJlst, Koudum en Bolsward waar vrijwilligers en mantelzorgers terecht kunnen met vragen. Zo krijgen mantelzorgers informatie over vormen van respijtzorg. Er moet voor gewaakt worden dat de vele mantelzorgers die SWF telt niet overbelast raken. Daarnaast organiseert de gemeente in samenwerking met de stipepunten verschillende verwenactiviteiten voor mantelzorgers.

Door actief mee te doen aan NL Doet en door de 'Vrijwilliger van het jaar'-actie benadrukt de gemeente het belang van vrijwilligerswerk. Landelijk is er de ambitie om het combineren van zorg en arbeid te bevorderen. Concreet betekent dit in principe dat de kring zorgvragers - omgeving waar je een beroep op kunt doen - groter wordt. Tot slot is de zogenaamde flitsvrijwilliger in opkomst. Men wil wel iets doen, maar in een kort tijdsbestek. In het verlengde hiervan neemt het aantal 'klassieke' vrijwilligers af.

Veel vrijwilligers

Er zijn in de gemeente heel veel vrijwilligers actief op het gebied van Wmo en welzijn. Zo is er met name in de dorpen een breed scala aan informele zorg verenigingen, zoals vrijwillige hulpdiensten, Zonnebloem, Humanitas, Graag Gedaan, etc. Deze groepen draaien op eigen kracht, veelal met een kleine subsidie van de gemeente, afhankelijk van het beleid van de voormalige gemeente.

Ook Timpaan werkt bij het inzetten van interventies veel met vrijwilligers. Vrijwilligers worden bijvoorbeeld ingezet bij preventieve huisbezoeken, de Stipepunten mantelzorg en vrijwillige inzet en de interventie Samen is Leuker. Dit is een goede zaak. We moeten er wel voor zorgen dat we vrijwilligers ook behouden voor het vrijwilligerswerk. Dit geldt in het bijzonder voor de jongeren die maatschappelijke stages lopen. Er is m.b.t. de eerste 2 taken de nodige overlap met andere adviseurs zoals de ouderenadviseurs en de Wmo-consulenten. Hoewel er tussen de stipepunten en de Wmo-consulenten onderling wel afspraken zijn (bijv. over 'warme' overdracht van mantelzorgers) kan de afstemming beter. Ook op het vlak van interventies is sprake van overlap. Hoewel er zeker ook verschillen zijn, hebben de interventies Samen is Leuker, Maatjesproject Humanitas, Maatjesproject St. Aanzet, Support Fryslân hetzelfde doel: het vergroten van het sociale netwerk van kwetsbare (jonge) mensen, soms met een verstandelijke beperking.

Stichting AanZet

Stichting AanZet organiseert - onder andere in samenwerking met de GGZ - projecten 'voor en door' mensen met een psychische kwetsbaarheid. Een voorbeeld hiervan zijn de zogenaamde maatjesprojecten. Deze projecten 'draaien' voor een groot deel op vrijwilligers.

Voor 2013 zijn de volgende bedragen begroot, inclusief bezuinigingen:

• Vrijwillige inzet en mantelzorg, w.o. stipepunten	123.771
• Subsidies informele zorg, waarderingsactiviteiten en nieuwe initiatieven	79.512
• Maatschappelijke stages	56.484*
• Stichting AanZet	43.990

* Hiervan is in principe m.i.v. 2013 een bedrag van € 5.000,- aangemerkt voor de combinatiefunctionarissen.

Bezuinigingsopdracht

Voor het jaar 2012 is er voor mantelzorg en vrijwillige inzet € 156.018 begroot. De kosten voor 2013 bedragen ruim € 130.000. Er is afgesproken de komende jaren (2014 en 2015) op dit onderdeel in principe niet te bezuinigen met uitzondering van de interventie Samen is Leuker (ruim € 7.000). Voor het jaar 2015 en later wordt er op de interventie Samen is Leuker - in samenspraak met Timpaan - mogelijk wel bezuinigd. In 2014 wordt er 10% (€ 4.400) gekort op de subsidie aan Stichting AanZet

3.3.2. Wat willen we?

- Een goede (regionale) ondersteuning(structuur) van mantelzorgers en vrijwilligers, zodat zij voldoende toegerust zijn op hun taken.
- Een sluitende keten van mantelzorgondersteuning.
- Meer effectieve en efficiënte vrijwillige inzet (inclusief tijdelijke en flexibele inzet) t.b.v. kwetsbare jeugd, mantelzorgers, ouderen en maatschappelijk uitvallers.
- Beter zicht op de resultaten die Stichting AanZet boekt met de ingezette projecten.

3.3.3. Hoe te bereiken?

Andere invulling/rol stipepunten

We willen - conform de ontwikkelvisie van de gemeente - de 4 stipepunten mantelzorg en vrijwillige inzet verder uitbouwen en ook een andere invulling geven in de zin van inspelen op de eigen kracht van vrijwilligers door aan te sluiten bij hun passie. Hierdoor krijgt de vrijwilliger meer ruimte voor eigen initiatief.

Daarnaast is het belangrijk om het potentieel aan vrijwilligers beter te benutten door vernieuwing en in te spelen op ontwikkelingen. De opkomst van de flitsvrijwilliger vraagt om een andere aanpak van alle belanghebbende vrijwilligers- en professionele organisaties. Dit heeft ook gevolgen voor de werkwijze binnen de stipepunten.

Vrijwillige inzet 'voor en door'

Een andere vernieuwing heeft te maken met het fenomeen vrijwillige inzet 'voor en door', gekoppeld aan de inzet van vrijwilligersorganisaties, maatschappelijk ondernemen en maatschappelijke stages. Connect is hiervan een geslaagd voorbeeld waarbij jonge moeders (tot en met 23 jaar) elkaar ondersteunen op het gebied van opgroeien en opvoeden.

De projecten van Stichting AanZet zijn deels gebaseerd op de filosofie 'voor en door' vrijwilligers. Door de contacten met AanZet te intensiveren willen we de tot nu toe behaalde resultaten optimaliseren.

Extra ondersteuning mantelzorgers

We zetten extra in op de ondersteuning van mantelzorgers en het voorkomen van overbelasting, waarbij we vooral de samenwerking willen bevorderen tussen de verschillende organisaties die hierbij een rol kunnen spelen. Dit ook met het oog op de transitie AWBZ-begeleiding die op ons afkomt.

Afstemming en samenwerking (in)formele zorg organisaties

We zetten extra in op de brede overleggen tussen informele en formele zorgorganisaties om te komen tot een zo optimaal mogelijke vrijwillige inzet (inclusief tijdelijke en flexibele inzet) t.b.v. kwetsbare jeugd, mantelzorgers, ouderen en maatschappelijk uitvallers

Harmonisatie subsidies informele zorgorganisaties

De subsidies aan informele zorgorganisaties (Humanitas, Zonnebloem, vrijwillige hulpdiensten, etc.) worden geharmoniseerd. Conform de kadernota subsidies zullen de subsidies beperkt worden tot activiteitensubsidies. De grondslagen, voorwaarden, verplichtingen, verdeelcriteria en eventuele aanvullende weigeringsgronden van de subsidies zullen in de loop van in 2013 in nadere regels vastgelegd worden, nadat het werkveld hierover is geconsulteerd.

3.4. Maatschappelijke uitvallers

3.4.1. Wat is er?

Doelgroep

Het betreft burgers die tot de prestatievelden 7 (maatschappelijke opvang en huiselijk geweld), prestatieveld 8 (openbare geestelijke gezondheidszorg) en prestatieveld 9 (verslavingszorg) behoren. De doelgroep in deze prestatievelden krijgt vaak een negatief stempel opgedrukt door de samenleving. Een deel staat te boek als zorgmijder: zij plaatsen zichzelf buiten de samenleving. In beide gevallen doen ze eigenlijk niet meer echt mee, vandaar de term 'uitvallers'.

Het gaat hier dus om een heel specifieke doelgroep die te kampen heeft met langdurig regieverlies en Multi problematiek. Er zijn dan ook veel organisaties die zich tegelijkertijd bezig houden met deze doelgroep. Dit om nauwe samenwerking in het veld omdat mensen anders 'tussen wal en schip vallen'. De gemeente dient hier een rol in te spelen.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Het Rijk heeft 43 'centrumgemeenten' aangewezen om de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor de verdeling van middelen en het maken van beleid op een aantal beleidsvelden. Zo ook voor de prestatievelden 7, 8 en 9. In Fryslân heeft centrumgemeente Leeuwarden hierover de regie. Zij is beleidsmatig en financieel verantwoordelijk voor de regio en ontvangt hiervoor rijksmiddelen. Deze worden (zoveel mogelijk in overleg met de regiogemeenten) verdeeld over de betrokken organisaties. Naast de gelden die deze organisaties ontvangen van de centrumgemeente, worden zij aanvullend rechtstreeks door de regiogemeenten gefinancierd met Wmo-middelen. Het betreft hierbij vooral middelen met een preventieve bestemming.

Leeuwarden legt in samenspraak haar beleidsdoelen voor deze prestatievelden vast in het 'Regionaal Kompas'. Gemeente Súdwest-Fryslân probeert bij de koersbepaling van haar lokale Wmo-beleid zoveel mogelijk te varen op dit provinciale kompas.

De organisaties en hun diensten

Maatschappelijke opvang en huiselijk geweld (prestatieveld 7)

Voor de maatschappelijke opvang zijn *Limor* en *Zienn* de professionele partijen. *Limor* heeft in Sneek een crisisopvang en *Zienn* een Sociaal Pension. Naast deze twee organisaties is er nog een aantal vrijwilligersorganisaties zoals *De Herberg* en *Brandsma*.

Voor de slachtoffers en daders van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties is *Fier Fryslân* de professional. Zij houdt zich bezig met alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties, maar wordt door ons gefinancierd voor het casemanagement bij huiselijk geweld en het uitvoeren van de Wet Tijdelijk Huisverbod.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, OGGZ (prestatieveld 8)

In Súdwest-Fryslân werken alle organisaties die te maken hebben met zorgmijders samen in het *Sociaal Team*. De organisaties werken in elkaars verlengde en bereiken gezamenlijk meer dan wanneer ze afzonderlijk opereren. Het Sociaal Team wordt aangestuurd door een teamleider. Het Sociaal Team komt in actie als de reguliere hulpverlening niet meer toereikend is en de cliënt verder dreigt af te glijden. Het functioneren van de Sociale Teams wordt in 2013 gereorganiseerd. Op basis van een aantal aandachtspunten worden er verbeteringen doorgevoerd.

Het Calamiteitenfonds, waaruit het sociaal team kan putten bij inzet voor de OGGZ doelgroep blijft gehandhaafd, evenals de Maatschappelijke Begeleiding Ontregelde Huishoudens. Dit laatste product, in een vorm van ambulante woonbegeleiding, uitgevoerd door Thuiszorg Zuidwest Friesland en wordt door het Sociaal Team ingezet in de periode tussen signalering en indicatiestelling voor doorstroom in de ABWZ of Zorgverzekeringswet.

Een specifieke doelgroep binnen de OGGZ zijn *(ex-)gedetineerden*. Zij zijn vaak zorgmijdend en veroorzaken regelmatig ook overlast. Sinds 2011 is er bij wijze van pilot een *nazorgcoördinator* aangesteld in de gemeente Súdwest-Fryslân met behulp van rijksmiddelen. Deze werkt o.a. samen met het *Veiligheidshuis Fryslân* en is de spil tussen organisaties die zich bezighouden met gedetineerden, er is directe communicatie met Justitie terwijl gedetineerden in detentie zitten en gezamenlijk wordt alle relevante informatie over de gedetineerde verzameld. De complete problematiek van gedetineerden wordt zo in beeld gebracht, waarna er acties kunnen worden uitgezet onder ketenpartners. Gezamenlijk proberen de ketenpartners hen uit hun uitvalspositie te halen en de recidivecijfers omlaag te brengen. Eind 2012 wordt de functie geëvalueerd. Als blijkt dat de evaluatie positief is, zal er waarschijnlijk een nazorgcoördinator worden aangesteld binnen de gemeente.

Verslavingszorg (prestatieveld 9)

Deze vorm van zorg wordt in Súdwest-Fryslân uitgevoerd door *Verslavingszorg Noord Nederland* en voor het grootste deel gefinancierd door de centrumgemeente. Het onderdeel dat Súdwest-Fryslân financiert is *Pand 6*, de inloopvoorziening in Sneek die een stuk dagbesteding biedt voor verslaafden en dak- en thuislozen. Pand 6 functioneert ook als postadres. Tot slot wordt het preventieve lesprogramma *De Gezonde School* en *Genotmiddelen* gefinancierd.

Bezuinigingsopdracht

Voor 2013 is er aan de volgende organisaties subsidie toegekend door gemeente Súdwest-Fryslân (inclusief bezuinigen):

• Fier Fryslân	€ 33.037
• Verslavingszorg Noord Nederland	€ 38.017
• Sociaal Teams	€ 58.200
• Calamiteitenfonds Sociale Teams	€ 15.000
• Thuiszorg Zuidwest Friesland	€ 60.000

Voor 2013 zal er 10% bezuinigd worden op het budget van VNN/ Pand 6. Het betreft een korting van € 3.800 op inzet voor Straathoekwerk, omdat er een brede bezuinigingsopdracht ligt waaraan moet worden voldaan en er op dit moment bij dit onderdeel het minste zicht op de effectiviteit is. VNN is voornemens in 2013 een onderzoek te starten naar de effectiviteit van de inloopvoorzieningen en neemt hierbij ook het Straathoekwerk mee.

Voor de overige organisaties is er geen korting opgelegd. Wel wordt de nullijn gehanteerd en zal er het komende jaar kritisch naar de efficiency en de effectiviteit worden gekeken.

3.4.2. Wat willen we?

Het belangrijkste doel is de doelgroep zo klein mogelijk te maken en te houden en waar mogelijk moet de maatschappelijke uitvalspositie van de doelgroep zoveel mogelijk worden teruggedraaid. Dit kan alleen door de vicieuze cirkel waarin zij zich bevinden te doorbreken. Een tweede belangrijk doel is om de overlast die deze groep vaak veroorzaakt te verminderen. Beide doelen vergen vooral inzet op preventie en signalering. Kortom, we willen de komende vier jaar:

- Inzetten op preventie.
- Zo vroegtijdig mogelijk risico's die leiden tot maatschappelijke uitval signaleren en waar mogelijk voorkomen.
- De ketensamenwerking versterken, zodat mensen zoveel mogelijk worden doorgeleid naar de reguliere zorg.
- Relaties met de betrokken organisaties intensiveren, zodat een zo goed mogelijke inzet van rijksmiddelen op lokaal niveau wordt gewaarborgd.

3.4.3. Hoe te bereiken?

Wij willen de doelen die hierboven geschetst zijn bereiken door allereerst aan te sluiten bij het beleid dat door de centrumgemeente reeds is uitgezet in onze gemeente. Zij hebben immers op basis van prestatieafspraken subsidiering verstrekt aan organisaties die werkzaam zijn voor de doelgroep van prestatieveld 7, 8 en 9. Wij willen daarnaast ook op lokaal niveau met deze organisaties om tafel. Dit is nodig om te bespreken wat nodig is op lokaal niveau om de doelgroep nog beter te bereiken en de partijen effectief en efficiënt met elkaar te laten samenwerken.

Een concreet voorbeeld:

Súdwest-Fryslân heeft recentelijk door dergelijke lokale overleggen informatie ontvangen over een bepaald deel van de doelgroep dat eigenlijk bij iedereen in beeld is, maar door niemand echt geholpen kan worden. Deze groep is het grootste deel van de tijd zorgmijddend (men klopt soms wel aan voor hulp maar verdwijnt dan weer uit beeld), is structureel thuisloos, heeft vaak verslavingsproblemen en psychische problemen, een detentieverleden en veroorzaakt overlast. Met name op deze groep willen wij de komende jaren gaan inzetten en we willen dit doen op basis van een intensieve samenwerking met het veld.

- Afspraken maken met ketenpartners over op de lokale situatie afgestemd, preventief maatschappelijk beleid. Een voortvloeiend hieruit is mogelijk een project dat specifiek bestemd is voor een zeer zwaar problematisch deel van de doelgroep (zwaar in de zin van volledig maatschappelijk 'uitgevallen').
- Het versterken van de ketensamenwerking. Door bijvoorbeeld het Sociaal Team in Littenseradiel en Súdwest-Fryslân een sterkere functie te geven. Hierdoor zullen meer mensen worden begeleid naar de reguliere zorg.
- De voorzitter van een aantal Sociale Teams - wordt nu ingehuurd via Timpaan - met ingang van 1 juli 2013 zelf in dienst nemen.
- Samenwerkingsverbanden op elkaar laten aansluiten, zoals het CJG, Sociaal Team en het Veiligheidshuis.
- Het blijven inzetten op de nazorg aan ex-gedetineerden, zodat recidive en overlast wordt teruggedrongen.
- Meer afstemming en samenwerking zoeken op provinciaal niveau. Bijvoorbeeld door middel van structurele ambtelijke overleggen (naast het ambtelijk overleg zorg- en welzijn) met centrumgemeente Leeuwarden specifiek voor deze prestatievelden.

Ontwikkelingen

In 2014 of 2015 wordt de transitie van delen van de AWBZ begeleiding en indicering naar gemeenten verwacht. Dit zal ook gevolgen hebben voor ambulante woonbegeleiding aan de doelgroep van prestatievelden 7, 8 en 9.

Voor de periode tussen signalering en indicatiestelling voor doorstroom in de AWBZ of Zorgverzekeringswet ontvangt centrumgemeente Leeuwarden rijksmiddelen. Hiervan betaalt zij o.a. Zienn en Limor voor begeleiding en wij vullen deze dienst aan met inzet van Thuiszorg Zuidwest Friesland. De kosten voor deze periode worden hiermee grotendeels gedekt. Na de transitie naar gemeenten echter, worden deze gelden wellicht ook gedecentraliseerd. Dit is nu nog niet duidelijk. Nauwe banden met Leeuwarden en de organisaties worden onderhouden om tijdig in te spelen op ontwikkelingen.

3.5 Leefbaarheid / opbouwwerk

3.5.1. Wat is er?

De gemeente SWF heeft in totaal 69 kernen. De meerderheid van die kernen telt met 46 kernen minder dan 500 inwoners. In die kleine kernen is de sociale cohesie vaak groot. Bewoners kennen elkaar en zetten samen de schouders er onder om bepaalde voorzieningen in stand te houden. De belangenbehartiging is goed verankerd in verenigingen van plaatselijke belangen (dorpsbelangen of stadsbelangen). Een groot aantal kernen heeft een dorpshuis waar de bewoners elkaar ontmoeten en activiteiten ontplooiën.

Sneek is de grootste kern met ongeveer 33.000 inwoners, verdeeld over 22 wijken. De diversiteit tussen de wijken is groot. Een beperkt aantal, namelijk 7, heeft een wijkvereniging die activiteiten voor de buurtbewoners organiseert. Diezelfde 7 wijken beschikken ook over een wijkgebouw waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen organiseren. Er zijn 4 aandachtswijken, Lemmerweg Oost, Lemmerweg West, Noorderhoek en Sperkhem-Tuindorp. Deze wijken kennen naast een wijkvereniging ook een wijkplatform. Het opbouwwerk wordt in deze wijken intensief ingezet.

Bolsward staat op nummer 2 met 10.000 inwoners en kent 6 wijken. Elke wijk heeft een wijkvereniging die activiteiten organiseert voor de bewoners. Er is een centrale ontmoetingsplek: Ons Gebouw. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van bestaande voorzieningen in de wijken.

Leefbaarheids-/veiligheidsmonitor

Inwoners in de gemeente SWF zijn in 2011 gevraagd naar hun tevredenheid over de buurt. Gemiddeld geven inwoners hun eigen woonbuurt een 7,8. In de kleine kernen ligt het gevoel van sociale cohesie iets hoger dan in Bolsward en Sneek. In Bolsward scoort 1 wijk onvoldoende en in Sneek 8 wijken.

Zoals in de inleiding al aangegeven is, wordt/is vanwege de omvang van dit prestatieveld een apart traject (katernota leefbaarheid) in gang gezet.

De voormalige gemeente Sneek heeft De Sneker Wijkaanpak ontwikkeld voor de periode 2008-2014. Daarin worden de wijken ingedeeld in categorieën:

- 4 aandachtswijken: deze hebben maximale ondersteuning nodig;
- 5 tussenwijken: deze hebben ondersteuning nodig;
- 13 niet-aandachtswijken: deze hebben geen ondersteuning nodig.

Team Dorpen- en wijkencoördinatie (DWC)

In de nieuwe gemeente is het team DWC opgezet met als taak het stimuleren van een vorm van belangbehartiging in elke kern en wijk en het stimuleren van het opstellen van toekomstvisies. Zij richt zich vooral op de functie van intermediair tussen kern en gemeente. De beleidsnotitie kernenbeleid "De doar iepen foar de mienskip" vormt hierin een belangrijke katalysator.

Opbouwwerk/Timpaan

Opbouwwerk is gericht op het tot stand brengen van participatie van en sociale verbinding tussen groepen mensen met als doel het verbeteren van hun woon- en leefmilieu. Opbouwwerk stimuleert en ondersteunt bewoners en organisaties bij het aanpakken van sociale en fysieke vraagstukken in de wijken. Al naar gelang de behoefte is dit ondersteunend of intensief. In de gemeente SWF wordt het opbouwwerk ingezet in stadswijken.

Timpaan biedt specifieke kennis en vaardigheden op het gebied van het opbouwwerk in de zin van procesmatige begeleiding van groepen. Hierbij speelt het bevorderen van eigen kracht een belangrijke rol, maar de invulling hiervan is op onderdelen voor verbetering vatbaar. Er zijn hierover in het werkplan 2012 met Timpaan prestatieafspraken gemaakt op de onderdelen:

- Sneker wijkaanpak intensief: Dit betreft het opzetten van 4 functionerende wijkplatformen, 10 grote activiteiten met als insteek wijkgericht werken en 4 functionerende wijkverenigingen/speeltuinenverenigingen in de aandachtswijken.
- Daarnaast wordt er – in overleg met de gemeente - een beperkt aantal ondersteuningstrajecten in gang gezet in de tussenwijken.

Bezuinigingsopdracht

Voor 2013 zijn de volgende bedragen begroot, inclusief bezuinigingen:

• Subsidies dorpshuizen/mfc's/wijkgebouwen	€ 456.371
• Subsidies wijkplatforms/wijkver. Sneek/speeltuinenverenigingen	€ 59.723
• Opbouwwerk	€ 205.000
• Kernenbeleid	€ 412.000

Op de incidentele subsidie 'Effe buurte'/straatactiviteiten Sneek is er € 11.093 bezuinigd. Op het opbouwwerk € 5.000 (5%) voor het jaar 2013 en voor de jaren erna is de bezuiniging geraamd op 10% per jaar (€ 20.000). De korting op het kernenbeleid bedraagt € 138.000.

3.5.2. Wat willen we?

- Realisatie van een vitale, sterke en solidaire samenleving waar burgers elkaar ondersteunen.
- Een actief verenigingsleven dat zich inzet voor de lokale gemeenschap met een brede blik naar de omgeving.
- Gemeentelijk beleid en bijbehorende interventies die aansluiten bij de aard, omvang, vraag en situatie van stad, dorp of wijk.
- Alle interventies die in de dorpen en steden (wijken) worden ingezet t.b.v. leefbaarheid aan elkaar linken.
- Een effectieve en efficiënte inzet van de beschikbare middelen voor het opbouwwerk. De insteek is om het opbouwwerk minder structureel, maar meer flexibel en outreachend in te zetten met als motto 'direct er op af'. Bovendien willen we het opbouwwerk beperken tot de stedelijke gebieden Bolsward en Sneek en dan alleen in de wijken waar de zelfredzaamheid beperkt is.

3.5.3. Hoe te bereiken?

- In de loop van 2012 is er een intensief traject in gang gezet om tot een betere afstemming te komen tussen het opbouwwerk van Timpaan en het team dorpen- en wijkencoördinatie (DWC) van de gemeente SWF.
- Inzetten buurtmeter om een inzicht te krijgen van de leefbaarheid in dorpen en buurten. Een samenwerkingsproject tussen Partoer, Elkien, Accolade, Doarpswurk en de gemeente.
- Het ontwikkelen van nieuw beleid voor wijkgericht werken binnen de gemeente SWF, inclusief de evaluatie van de Sneker wijkaanpak. Hierbij worden ook andere spelers in de wijken betrokken (met name woningstichtingen en politie).
- Waar mogelijk worden voor het organiseren van wijkactiviteiten de combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches ingezet.

Voor details wordt verwezen naar het werkplan 2013 van Stichting Timpaan.

3.6. Toegangspoort/informatie en advies

3.6.1. Wat is er?

De informatie- en adviesfunctie ofwel de zogenaamde toegangspoort (prestatieveld 3) vormt een belangrijke spil in het Wmo- en welzijnsbeleid. Deze functie heeft als gevolg van de digitalisering en sociale media een enorme vlucht genomen en heeft de nodige gevolgen voor de inrichting van o.a. de Wmo-loketten en CJG's. Er lopen verschillende trajecten om het verkrijgen van informatie over de Wmo en welzijn te optimaliseren en in het verlengde hiervan te zorgen, dat de cliënten die ondersteuning krijgen die ze ook daadwerkelijk nodig hebben.

Er liggen afspraken m.b.t. de samenwerking tussen de Wmo-consulenten en de stipepunten mantelzorg en vrijwillige inzet. Een denklijn is de stipepunten waar mogelijk onder te brengen in de Wmo-loketten en de verschillende loketten en spreekuren sowieso meer te bundelen. Ook zijn er de nodige ontwikkelingen gaande m.b.t. de KCC's (klant-contact-centra). Dit is een reeds ingezet lang traject dat voor 2015 is afgerond.

3.6.2. Wat willen we?

- Informatie en advies over de Wmo en Welzijn is via de Wmo-loketten, stipepunten mantelzorg & vrijwillige inzet en AMW-sprekuren gemakkelijk, snel en adequaat te verkrijgen.
- Voorzieningen en diensten op het terrein van zorg en welzijn voor een ieder goed toegankelijk maken.
- Verschillende organisaties (CJG, HVD, GGZ en VNN) bieden preventief voorzieningen aan (websites, inlooppunten) voor diverse doelgroepen die om wat voor reden dan ook kwetsbaar zijn.
- Waar mogelijk een bundeling van de verschillende loketten.
- Digitale sociale kaart ontwikkelen voor alle doelgroepen (jeugd, volwassenen, ouderen).
- Digitale marktplaats.

3.6.3. Hoe te bereiken?

Ook hier is het centrale uitgangspunt dat de ondersteuning in de eerste plaats is gericht op het bevorderen van de eigen kracht van de cliënten. Hiervoor worden de gemeentelijke Wmo-consulenten en ook de medewerkers van Timpaan geschoold, een sociale kaart ontwikkeld en vindt er waar mogelijk een bundeling van loketten plaats. Bundeling in de zin van minder fysieke loketten, maar meer inzetten op het optimaliseren van de digitale toegang tot informatie. Ook de ontwikkelingen m.b.t. de KCC's spelen hierin een rol.

Dit onderwerp staat ook in de integrale visie op de 3 transitie's. Op basis van deze visie wordt dit onderwerp verder uitgewerkt. Dit betekent onder andere dat de toegang gebiedsgericht wordt georganiseerd.

3.7. Individuele voorzieningen

3.7.1. Wat is er?

Hulp bij het huishouden, vervoer, rolstoelen en wonen

In onze visie staat dat er voor mensen die echt zorg nodig hebben altijd een gemeentelijk vangnet is waarop terug kan worden gevallen. Dit betreft onder andere het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem. Het betreft voorzieningen op het gebied van hulp bij het huishouden, vervoer, rolstoelen en wonen. Dit zijn open-einde regelingen in de zin, dat als de klant aan de criteria voldoet, de voorziening in principe wordt geleverd.

Een belangrijke ontwikkeling in dit kader is dat met het oog op de (dubbele) vergrijzing burgers voorzieningen beter (vaker) weten te vinden. Komt nog bij dat in tijden van crisis ook vaker een beroep wordt gedaan op voorzieningen.

Maatschappelijk Werk

Maatschappelijk Werk van Timpaan Welzijn heeft een spilfunctie m.b.t. informatie en advies en hulpverlening aan elke burger die daarom vraagt. Verder wordt intensief samengewerkt met diverse organisaties in het sociale domein. Maatschappelijk werk is bereikbaar via twee loketten in Bolsward en Sneek. Deze loketten worden gefinancierd i.s.m. met de gemeenten Littenseradiel en Gaasterlan-Sleat. Elke burger kan zich melden voor deze laagdrempelige gratis dienstverlening. De spilfunctie van het Maatschappelijk Werk(MW) wordt duidelijk door de inspanningen die worden geleverd: Maatschappelijk werk heeft een relatie met prestatieveld 2, 3, 7 en 8 van de Wmo.

Dus jongeren met hulpvragen, ouders met opvoedingsvragen, informatie en advies in brede zin, psychosociale problematiek, schuldhulpverlening, partner bij de aanpak van huiselijk geweld, opsporen van hulpmijders, multiprobleem gezinnen, e.d.

De gemeente koopt 3 vormen van Maatschappelijk Werk in te weten Algemeen-, Categorieaal- en Schoolmaatschappelijk Werk. Schoolmaatschappelijk is kernpartner in het Centrum voor Jeugd en Gezin Zuidwest Fryslân en is verbonden aan de basisscholen en scholen voor Voortgezet Onderwijs (zie ook onder jeugd). Categorieaal Maatschappelijk Werk wordt tot nu toe alleen in het werkgebied van Sneek aangeboden.

De papierwinkel tenslotte maakt onderdeel uit van het Wmo-loket van de gemeente. Onder begeleiding van een professionele coördinator van Timpaan wordt door vrijwilligers hulp en assistentie verleend bij het invullen van formulieren en dergelijke. Ook het UGS

speelt hierin een rol in de zin van het bieden van dienstverlening op de terreinen wonen, werk, inkomen, onderwijs en verblijf.

Voor 2013 zijn de volgende bedragen begroot, inclusief bezuinigingen:

Hulp bij het huishouden	€ 7.798.320
Vervoer	€ 1.292.000
Rolstoelen	€ 750.000
Wonen	€ 609.000
Algemeen	€ 217.032
GPK (Gehandicapten Parkeerkaart)	€ 21.750
Maatschappelijk Werk	€ 765.742
Papierwinkel	€ 7.391
UGS (Uitkeringsgerechtigden Sneek)	€ 5.716

Bezuinigingsopdracht

Individuele voorzieningen

Op de individuele voorzieningen is voor 2013 € 517.000 bezuinigd. Voor nadere details wordt verwezen naar *bijlage 1*.

Maatschappelijk Werk

Er is in 1^e aanleg geen taakstellende bezuiniging ingevuld op (school-)maatschappelijk werk vanwege het belang van deze basisvoorziening. Bij de invulling van de forse taakstellende bezuiniging op het totale Timpaan-pakket lukt het wel om het Schoolmaatschappelijk Werk buiten de bezuiniging te houden. Voor het AMW lukt dit niet. Voor 2013 is een bezuiniging van 6% opgenomen ad € 49.240. Voor 2013 tot en met 2016 staat nog een bezuiniging op dit onderdeel van totaal € 133.000. Dit zal de directe dienstverlening aan de burger aantasten en naar verwachting tot wachtlijsten gaan leiden.

Bij het opstellen van deze notitie was het nog niet bekend hoe de gemeente Gaasterland-Sleat het Maatschappelijk Werk gaat organiseren na de fusie met De Friese Meren.

3.7.2 Wat willen we?

We willen de uitvoering van de Wmo (met name van prestatieveld 6) 'kantelen' van een aanbodsgerichte naar een resultaatgerichte benadering. We willen ons met de zogenaamde keukentafelgesprekken richten op de vraag achter de vraag. Waarbij het bevorderen van de eigen kracht van burgers zelf, van vrijwilligers en naaste netwerken centraal staat. Samen met de persoon wordt gekeken waar beperkingen leiden tot belemmeringen in de participatie en wordt gezocht naar de beste oplossing. Deze oplossing kan bestaan uit (een combinatie van) eigen inzet, inzet van de omgeving, voorliggende voorzieningen, algemene voorzieningen, collectieve voorzieningen en indien nodig als sluitstuk individuele voorzieningen.

De verwachting is dat er minder een beroep wordt gedaan op de Wmo-voorzieningen. Dit is een enorme uitdaging gezien de hierboven geschetste verwachte toename van het gebruik van deze voorzieningen.

Maatschappelijk Werk

- Algemeen Maatschappelijk Werk biedt laagdrempelige professionele (psycho-)sociale hulp aan mensen die daarom vragen.
- AMW werkt integraal en is gericht op de cliënt en zijn directe leefomgeving waarbij het vergroten van de zelfredzaamheid van de hulpvrager centraal staat.
- AMW is de spin in het web, de verbindende schakel, op het terrein van de brede hulpverlening.
- AMW werkt intensief samen met alle hulpverleningsinstelling op lokaal, regionaal en provinciaal niveau.
- AMW-loketten zo mogelijk combineren/integreren met andere toegangspoorten/loketten in de gemeente SWF.

- Streven is de professionele coördinatie-uren van Timpaan in de papierwinkel te verminderen.

3.7.3. Hoe te bereiken?

Het vraagt een omslag in het denken en handelen van claim- en aanbodgericht werken (voorzieningen en hulpmiddelen) naar vraag- en resultaatgericht werken. Het impliceert ook het zoeken naar nieuwe vormen van hulp en ondersteuning. Deze benadering vergt een omslag bij zowel professionals/het maatschappelijk middenveld als ook bij burgers en niet te vergeten de gemeente SWF.

Maatschappelijk Werk

Het onderscheid tussen Algemeen Maatschappelijk Werk en Categorieel Maatschappelijk Werk laten vervallen.

Timpaan wordt de ruimte geboden om de totaal beschikbare uren aan cliënteenheden AMW en CMW naar eigen inzicht in te zetten op de hulpvraag in het hele werkgebied. Timpaan wordt de ruimte geboden om te schuiven tussen uren Schoolmaatschappelijk Werk en Algemeen Maatschappelijk als dit in het kader van de hulpverlening aan de cliënt noodzakelijk is.

Maatschappelijk werk wordt zoveel mogelijk betrokken bij de ontwikkelingen rond de 3 decentralisaties door participatie in werk en projectgroepen die worden ingesteld.

Tenslotte levert Timpaan professionele coördinatie aan de papierwinkel. Geselecteerde en opgeleide vrijwilligers helpen burgers bij het invullen van formulieren en dergelijke. Getracht wordt ook een deel van de coördinatie aan vrijwilligers op te dragen voor zover dat mogelijk is.

Het aantal hulpvragers laat sinds 2012 een duidelijk stijging zien door de recessie en oplopende werkloosheid, maar ook nieuw provinciaal/landelijk beleid rond huiselijk geweld leidt tot meer hulpvragen. Het aantal hulpvragen zal continu gevolgd worden om te bezien om deze basisvoorziening laagdrempelig en zoveel mogelijk zonder wachttijden beschikbaar blijft.

4. FINANCIEN, PLANNING, COMMUNICATIE, EVALUATIE

4.1. Financiën

In *bijlage 1** is een schema opgenomen waarin per prestatieveld is aangegeven welke bedragen er zijn begroot voor 2013-2016. Hierin zijn de bezuinigingen verwerkt.

In *bijlage 2** zijn de bezuinigingen (€ 690.000) toegespitst op de producten van Timpaan. Deze bezuinigingsvoorstellen zijn in nauw overleg met Timpaan tot stand gekomen. De taakstellende bezuiniging voor 2013 en 2014 is ingevuld. Hierbij kunnen de middelen flexibel worden ingezet, uiteraard passend binnen het begrote bedrag. De realisatie voor de jaren 2015 en 2016 moet nog in detail worden uitgewerkt.

In deze bijlage is ook aangegeven op welke wijze de inzet van de combinatiefunctionarissen financieel wordt gedekt. Dit betreft de taakstellende bezuiniging van €140.000 op het budget van Timpaan.

Alle bedragen zijn nog onder voorbehoud. In samenspraak met financiën vindt er nog een laatste check plaats.

4.2. Planning

De herijking van het Wmo- en welzijnsbeleid heeft in principe een looptijd van 2013 tot en met 2016. De invoering van de 9 uitgangspunten en de uitvoering van het beleid vindt gefaseerd plaats. Voor het jaar 2013 dient het werkplan 2013 van Timpaan Welzijn als basis voor de uitvoering. Dit werkplan is/wordt – in nauwe samenspraak met de gemeente - voor 1 november 2012 aangeboden aan de gemeente.

4.3. Communicatie

In 2012 is er zowel op hoofdlijnen (regiegroepbijeenkomsten) als ook op detailniveau (diverse ambtelijke overleggen) intensief overleg gevoerd met Timpaan Welzijn. De insteek is dit overleg in het jaar 2013 op dezelfde voet te continueren.

Het is de bedoeling de gehanteerde intensieve samenwerking met Timpaan de komende jaren ook met andere partijen waarmee we in het kader van de Wmo en welzijn een subsidierelatie hebben - GGD (ouderen- en jeugdgezondheidszorg), Ouderenwerk Bolsward (ouderenwerk), Fier Fryslân, VNN (verslavingszorg) en Stichting Aanzet - te volgen.

Uiteraard is/wordt het Wmo-platform ook intensief betrokken bij de voortgang van het flexibele beleidsplan en de uitvoering hiervan.

4.4. Evaluatie

De uitvoering van het werkplan 2013 van Timpaan Welzijn wordt begin 2014 geëvalueerd en vastgelegd in een jaarverslag. Dit jaarverslag wordt uitgebreid besproken. Het is de bedoeling deze werkwijze in de toekomst ook m.b.t. de hierboven genoemde partijen/organisaties te volgen. Dit betekent dat halfjaarrapportages in principe worden afgeschaft. Dit conform baken 8 van Welzijn Nieuwe Stijl (meer ruimte voor de professional).

Uiteraard vindt er een gedegen (eind)verantwoording plaats over de behaalde resultaten. De cruciale vraag is: op welke resultaten stuur je. Een goede monitoring (op basis van goed te meten relevante indicatoren) en tevredenheidsonderzoeken (outcome) zijn ons ideaal. Dit vraagt wel een tijdsinvestering en mogelijk extra middelen. Het opstellen van goed te meten relevante indicatoren is hiervoor van cruciaal belang. Dit is het traject dat in het kader van de programmabegroting 2014 reeds in gang is gezet. Dit resulteert t.z.t. in indicatoren die ook voor het Wmo- en welzijnsbeleid van toepassing zijn.

Bijlage 1: Begroting en bezuinigingen

		Prestatieveld 1				
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.010.00	Leefbaar		70.816	70.816	70.816	70.816
	Besparing		-11.093	-11.093	-11.093	-11.093
6.010.12	Opbouwwerk		209.920	209.920	209.920	209.920
6.010.16	MFC's e.d.		456.371	456.371	456.371	456.371
6.010.17	Kernenbeleid		550.000	550.000	550.000	550.000
	Besparing		-138.000	-138.000	-138.000	-138.000
	Totaal		1.138.014	1.138.014	1.138.014	1.138.014
		Prestatieveld 2				
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.210.80	Jeugdgez.heid		1.890.857	1.890.857	1.890.857	1.890.857
6.210.81	Maatwerkdeel		119.259	119.259	119.259	119.259
	Besparing		-11.900	-31.900	-41.900	-51.900
6.210.82	CJG		795.422	795.422	795.422	795.422
	Besparing		-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
6.210.82	Schoolmaatsch. Werk		359.379	359.379	359.379	359.379
	Totaal		3.003.017	2.983.017	2.973.017	2.963.017
		Prestatieveld 3				
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
		Prestatieveld 4				
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.040.20	Vrijwillige inzet/mantelzorg		259.767	259.767	259.767	259.767
	Totaal		259.767	259.767	259.767	259.767
		Prestatieveld 5				
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.040.01	Ouderen		511.151	511.151	511.151	511.151
	Besparing		0	-30.000	-55.000	-109.000
6.040.12	Maatsch. Begeleiding		86.500	86.500	86.500	86.500
	Besparing		-70.000	-70.000	-70.000	-70.000
	Totaal		527.651	497.651	472.651	418.651
		Prestatieveld 6				
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
	HH 1 & 2		7.833.320	7.833.320	7.833.320	7.833.320
	Besparing		-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
	Vervoer		1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
	Besparing		-308.000	-308.000	-308.000	-308.000
	Rolstoel		750.000	750.000	750.000	750.000
	Woon		700.000	700.000	700.000	700.000
	Besparing		-91.000	-91.000	-91.000	-91.000
	Algemeen		300.032	300.032	300.032	300.032
	Besparing		-83.000	-83.000	-83.000	-83.000
	GPK		21.750	21.750	21.750	21.750
	Totaal		10.688.102	10.688.102	10.688.102	10.688.102

Prestatieveld 7						
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.050.80	Maatsch opvang/geweld		32.900	32.900	32.900	32.900
	Totaal		32.900	32.900	32.900	32.900
Prestatieveld 8						
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.050.70	OGGZ		133.206	133.206	133.206	133.206
	Besparing		-11.200	-11.200	-11.200	-11.200
	St. AanZet		43.999	43.999	43.999	43.999
	Totaal		166.005	166.005	166.005	166.005
Prestatieveld 9						
FCL	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016
6.050.70	Verslavingszorg		46.333	46.333	46.333	46.333
	Besparing		-3.800	-3.800	-3.800	-3.800
	Totaal		42.533	42.533	42.533	42.533

Bijlage 2: Bezuinigingen m.b.t. producten Timpaan en financiële dekking voor combinatiefunctionarissen.

In deze bijlage worden de bezuinigingen m.b.t. Timpaan en de financiële dekking voor de combinatiefunctionarissen beschreven.

Bezuinigingen Timpaan

In tabel 2.1. zijn de bezuinigingen (€ 690.000) toegespitst op de welzijnsproducten van Timpaan. De welzijnsproducten zijn verdeeld in 6 groepen: Jeugd en Jongerenwerk (JJ), Opbouwwerk (OPW), Ouderenwerk (OUW), Onderwijs en School Maatschappelijk Werk (OND & SMW), Maatschappelijk Werk en Zorg (MW&Z), Vrijwillige Inzet en Mantelzorg (VR&MA). In de tabel staat ook de teruggedraaide korting in 2012 benoemd (EXTRA). De bezuinigingvoorstellen zijn in nauw overleg met Timpaan tot stand gekomen. Op basis van dit overleg zijn de bezuinigingen voor 2013 en 2014 ingevuld. De middelen voor welzijn kunnen flexibel worden ingezet, maar moeten wel passen binnen het totale begrote bedrag. In overleg met Timpaan worden de begrote bedragen voor de jaren 2015 en 2016 nog verder uitgewerkt.

Inzet combinatiefunctionarissen

In tabel 2.2 ziet u op welke wijze de inzet van de combinatiefunctionarissen financieel wordt gedekt.

Tabel 2.1: Bezuinigingen Timpaan

Product	2013	2013	2014	2014	2015	2015	2016	2016
	Begroot	Besparing	Begroot	Besparing	Begroot	Besparing	Begroot	Besparing
JJ	360.000	40.000	320.000	39.000	281.000	40.000	241.000	40.000
OPW	210.000	5.000	205.000	0	205.000	0	205.000	0
OUW	243.000	75.000	168.000	49.000	119.000	18.000	101.000	18.000
OND&SMW	394.000	16.000	378.000	3.000	375.000	16.000	359.000	16.000
MW&Z	967.000	69.000	898.000	58.000	840.000	64.000	776.000	74.000
VR&MA	141.000	0	141.000	1.000	140.000	12.000	128.000	2.000
EXTRA	35.000	35.000	0	0	0	0	0	0
Begroot	2.333.000		2.093.000		1.943.000		1.793.000	
Besparing		240.000		150.000		150.000		150.000

Tabel 2.2 : Financiële Dekking Combinatiefunctionarissen

Product	Budget
Gezondheidsnota/valpreventie /maatschappelijke stage budget	15.000
Vakantiepas/vakantieactiviteiten	24.000
Meer bewegen voor ouderen	55.500
Opbouwwerk	5.500
Boei	15.700
Uitblinker	24.300
Totaal	140.000

Bijlage 3

Totaaloverzicht bezuinigingen

	2013	2014	2015	2016
Bijlage 1, Wmo				
prestatieveld 1	1.138.014	1.138.014	1.138.014	1.138.014
prestatieveld 2	3.153.017	3.133.017	3.123.017	3.113.017
prestatieveld 3	0	0	0	0
prestatieveld 4	259.767	259.767	259.767	259.767
prestatieveld 5	527.651	497.651	472.651	418.651
prestatieveld 6	10.688.102	10.688.102	10.688.102	10.688.102
prestatieveld 7	32.900	32.900	32.900	32.900
prestatieveld 8	166.005	166.005	166.005	166.005
prestatieveld 9	42.533	42.533	42.533	42.533
	16.007.989	15.957.989	15.922.989	15.858.989
Bijlage 2, Welzijn				
	2.093.000	1.943.000	1.793.000	1.643.000
Totaal (incl. besparingen)	18.100.989	17.900.989	17.715.989	17.501.989
Totale Besparingen				
Bijlage 1, Wmo	912.993	962.993	997.993	1.061.993
Bijlage 2, Welzijn	240.000	390.000	540.000	690.000
				1.751.993